

Examining the Practice and Recognizing the Objectives of the United States of America in Drafting, acceding to, and Withholding Membership in International Treaties

Saeed Moayed Saffari¹, Ali Hadadzadeh Shakiba², Ehsan Rahimi Kharzoqi³

¹ PhD Student, Department of International Law, Farabi College (University of Tehran), Tehran, Iran
(Corresponding author). saeidmsaffari@gmail.com

² Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Law and Theology, Shahid Bahonar University of
Kerman, Kerman, Iran. haddadzadeh_ali@yahoo.com

³ Assistant Professor, Islamic Sciences and Culture Academy, Qom, Iran. e.rahimi@isca.ac.ir

Abstract

As one of the leading powers of the international system, the United States has played a prominent role in shaping and steering numerous international treaties and organizations. The historical experience of the twentieth and twenty-first centuries shows that the United States usually assumes an active—even founding—role in the early stages of drafting and advancing key treaties, yet subsequently either declines to join them, accepts only conditional and limited membership, or even withdraws. This pattern raises fundamental questions concerning the United States' real objectives on the international stage, its degree of commitment to rules of international law, and the impact of such policies on the principle of equality and the collective interests of the international community. The central problem addressed here is whether, behind a veneer of cooperation and lawfulness, the United States has in fact sought unilateral exploitation of others' commitments while purposefully evading its own; and, if so, what mechanisms it has employed to achieve this goal and with what consequences for the international legal order. The primary aim of this study is to identify U.S. practices in drafting, acceding to, and withholding membership in international treaties and to analyze the underlying objectives of such behavior. By examining salient cases—including the Covenant of the League of Nations, the Charter of the United Nations, and the Rome Statute of the International Criminal Court—the research seeks to present a clear picture of U.S. behavioral patterns, to reveal linkages between this pattern and the United States' overarching national strategies, and to assess the effects of such particularistic conduct on international law and global interests. Specifically, it asks, first, whether treaty-drafting in U.S. foreign policy functions as a means of constraining

---

Cite this article: Moayed-Saffari, S., Hadadzadeh Shakiba, A. & Rahimi Kharzoqi, E. (2025). Examining the Practice and Recognizing the Objectives of the United States of America in Drafting, acceding to, and Withholding Membership in International Treaties. *Islamic Governance Studies*, 1(2), p. 329-355.

<https://doi.org/10.22081/IJISLAMICGO.2025.70964.1002>

Received: 2025-04-20 ; **Revised:** 2025-06-01 ; **Accepted:** 2025-07-08 ; **Published online:** 2025-10-02

Type of article: Research Article

<https://ijislamicgov.isca.ac.ir>

Publisher: Islamic Sciences and Culture Academy

©2025/authors retain the copyright and full publishing rights

others without accepting reciprocal constraints, and, second, what countermeasures or policies other states might adopt in response. Methodologically, the study is descriptive–analytical with a historical–documentary approach. Data were collected from library sources, historical records, international legal scholarship, and official political statements. The analysis focuses both on comparative examination of documents and historical events (such as the formation of the League of Nations or negotiations over the U.N. Charter) and on content analysis of U.S. official positions and statements to identify behavioral continuity and strategic objectives; inductive reasoning—from case studies to general conclusions—and logical analysis are used to explicate the relationship between declaratory acts and actual conduct. The League of Nations case shows that, despite its pivotal role in proposing the idea and drafting the Covenant, the United States ultimately refused formal membership on legal pretexts such as alleged incompatibility of the collective defense clause with the Constitution; historical evidence suggests that part of this opposition stemmed not from genuine legal concerns but from domestic partisan rivalries and the strategic aim of limiting others without accepting reciprocal limits. The result was the imposition of binding obligations on other states in disarmament and security cooperation while leaving the United States free of those constraints, even as it maintained indirect influence over League decisions. In the United Nations case, the United States, by accepting the veto alongside four other powers, effectively ensured its capacity to nullify any decision contrary to its interests, while also proposing the “Uniting for Peace” resolution so that, where others’ vetoes proved adverse, it could find an alternative avenue to secure its aims—illustrating that mechanisms ostensibly intended to enhance organizational effectiveness may, in practice, serve a particular power’s interests. The Rome Statute of the International Criminal Court provides another instance: the United States played an active role in drafting and initially signed the Statute to shape the Court’s provisions and mechanisms, but then declined to transmit it to the Senate, formally “unsigned,” and refused to join—evincing instrumental use of the drafting process to mold an international institution without accepting its obligations. Comparative analysis of these three cases indicates a consistent policy line in U.S. foreign and legal conduct: encouraging other states to accept binding constraints, leveraging their committed status to advance national interests, and deliberately avoiding any obligation that would restrict U.S. maneuverability and strategic superiority. This approach manifests a form of “legal particularism,” wherein great powers—especially the United States—interpret and implement rules not as general and equal principles but as flexible tools for realizing their interests. The findings suggest that such a practice, beyond eroding trust in international institutions and treaties, fosters skepticism and diminishes weaker states’ incentives to honor international commitments, thereby seriously undermining international law’s effectiveness as a regulator of interstate behavior. The study argues that only through awareness-raising, building unified fronts among adversely affected states, and insisting on impartial oversight mechanisms can the negative consequences of this pattern be mitigated and the further entrenchment of particularistic legal regimes in international law be prevented.

Keywords: Public Opinion, United States of America, International Treaties, Interests of Humanity.

مراجعة السلوك والوقوف على الأهداف الحقيقية للولايات المتحدة الأمريكية في صياغة المعاهدات الدولية واعتمادها والتمتع عن الانضمام إليها

سعيد مؤيد صفاري^١، علي حدادزاده شكيبا^٢، إحسان رحيمي خرزوقي^٣

^١ طالب دكتوراه، قسم القانون الدولي، كلية الفارابي (جامعة طهران)، طهران، إيران (الباحث المسؤول)، saeidmsaffari@gmail.com
^٢ أستاذ مساعد، قسم الحقوق، كلية الحقوق واللاهوت، جامعة الشهيد باهنر كرمان، كرمان، إيران، haddadzadeh_ali@yahoo.com
^٣ أستاذ مساعد، معهد العلوم والثقافة الإسلامية، قم، إيران، e.rahimi@isca.ac.ir

المخلص

إن الولايات المتحدة الأمريكية، بوصفها إحدى القوى العظمى المهيمنة على النظام الدولي المعاصر، لم تقتصر مكانتها على المجال العسكري أو الاقتصادي، بل لعبت دوراً أساسياً وبارزاً في تشكيل وصياغة المعاهدات الدولية الكبرى والمنظمات العالمية منذ القرن العشرين حتى القرن الحادي والعشرين. والتجربة التاريخية الممتدة على مدى هذين القرنين تُظهر بوضوح أن الولايات المتحدة كانت دائماً في طليعة الدول التي تبادر إلى اقتراح الأفكار الكبرى وصياغة المسودات الأولى للمعاهدات الدولية الجوهرية، بل وتضطلع أحياناً بدور المؤسس والمهندس القانوني والسياسي لتلك الاتفاقيات، غير أن المفارقة تكمن في أنها في المراحل اللاحقة إما ترفض المصادقة على هذه المعاهدات والانضمام الرسمي إليها، وإما تفرض شروطاً وقيوداً على عضويتها تجعل التزامها جزئياً ومشروطاً، وإما تنسحب منها بعد فترة وجيزة متى وجدت أنها لا تخدم مصالحها الاستراتيجية. هذه الظاهرة المثيرة للجدل تثير تساؤلات جوهرية حول حقيقة أهداف الولايات المتحدة من المشاركة في عمليات الصياغة والمعاهدات الدولية: هل هي فعلاً ملتزمة بقواعد القانون الدولي وتسعى لترسيخ التعاون العالمي، أم أنها تستخدم هذه العمليات وسيلة لتحقيق مصالحها الأحادية والاستفادة من التزامات الآخرين مع التملص من الالتزامات الذاتية؟ المشكلة المركزية التي يسعى هذا البحث للإجابة عنها تتمثل في التساؤل عما إذا كانت الولايات المتحدة تُخفي وراء خطابها القانوني والتعاوني ممارسات انتقائية تهدف إلى الاستفادة الأحادية من التزامات الدول الأخرى مع الإفلات الواعي من القيود الدولية، وما هي الآليات القانونية والسياسية التي اعتمدها لتحقيق ذلك، وما انعكاسات هذه السياسات على مصداقية القانون الدولي ومبدأ المساواة بين الدول، فضلاً عن تأثيرها على مصالح المجتمع الدولي. ومن هنا فإن الهدف الرئيس للدراسة هو تحليل السلوك الأمريكي في مجال صياغة المعاهدات الدولية واعتمادها أو رفض الانضمام إليها، وكشف الأهداف الاستراتيجية المستترة خلف هذه الممارسات، وذلك من خلال تحليل حالات بارزة مثل معاهدة عصبة الأمم، وميثاق الأمم المتحدة، والنظام الأساسي للمحكمة الجنائية الدولية. وقد بيّنت الدراسة أن الولايات المتحدة في حالة عصبة الأمم، على الرغم من أنها كانت

استناداً إلى هذه المقالة: مؤيد صفاري، سعيد؛ حدادزاده شكيبا، علي؛ رحيمي خرزوقي، إحسان (٢٠٢٥). مراجعة السلوك والوقوف على الأهداف الحقيقية للولايات المتحدة الأمريكية في صياغة المعاهدات الدولية واعتمادها والتمتع عن الانضمام إليها. *دراسات الحكومة الإسلامية*، (٢١)، ص ٣٢٩-٣٥٥.

<https://doi.org/10.22081/JISLAMICGO.2025.70964.1002>

<https://jislamicgov.isca.ac.ir>

الناشر: المعهد العالي للعلوم والثقافة الإسلامية

نوع المقالة: بحثية

صاحبة المبادرة في طرح فكرة تأسيس العصبة ولعبت دورًا رئيسًا في صياغة ميثاقها، امتنعت في النهاية عن الانضمام بحجة أن بند الدفاع الجماعي يتعارض مع الدستور الأمريكي. بيد أن الشواهد التاريخية تشير إلى أن هذه الذريعة القانونية لم تكن السبب الحقيقي الوحيد، بل كانت هناك دوافع حزبية داخلية وحسابات استراتيجية تهدف إلى تقييد الدول الأخرى من دون أن تفرض قيودًا مماثلة على نفسها. ونتيجة ذلك أن الدول الأعضاء التزمت بواجبات ملزمة في مجالات نزع السلاح والتعاون الأمني، في حين بقيت الولايات المتحدة متحررة من تلك الالتزامات، ومع ذلك حافظت على نفوذ غير مباشر في توجيه قرارات العصبة. وفي حالة منظمة الأمم المتحدة، قُبلت الولايات المتحدة للانضمام ولكنها اشترطت مع أربع قوى كبرى أخرى الحصول على حق النقض (الفيتو)، وهو ما مكّنها من تعطيل أي قرار لا ينسجم مع مصالحها، ما أضعف الطابع الديمقراطي للمنظمة الدولية. بل إنها ذهبت أبعد من ذلك حين طرحت لاحقًا مشروع «الاتحاد من أجل السلام» الذي كان يتيح للجمعية العامة تجاوز مجلس الأمن متى كان الفيتو ضد مصالحها، وبذلك استطاعت أن توفر لنفسها مسارات بديلة تضمن استمرار هيمنتها حتى في مواجهة اعتراضات القوى الكبرى الأخرى. وهكذا فإن حتى المبادرات التي تبدو في ظاهرها موجهة لتعزيز كفاءة المنظمة يمكن أن تتحول في واقع الأمر إلى أدوات مصلحية في خدمة دولة بعينها. أما في ما يتعلق بالمحكمة الجنائية الدولية، فقد شاركت الولايات المتحدة بفعالية في المراحل الأولى من صياغة نظامها الأساسي، وكانت حاضرة بقوة في النقاشات القانونية والفنية، بل وقامت بالتوقيع الأولي على النظام، لكنّها سرعان ما امتنعت عن عرضه على مجلس الشيوخ للمصادقة، بل ذهبت إلى أبعد من ذلك حين سحب توقيعها رسميًا ورفضت الانضمام، متذّرة بمخاوف من المساس بسيادتها العسكرية والسياسية. هذا السلوك كشف بجلاء أنها استخدمت عملية الصياغة والتوقيع كأداة للتأثير في البنية القانونية للمحكمة وضمن مصالحها، من دون أن تتحمل الالتزامات المترتبة على العضوية الكاملة. ويظهر التحليل المقارن لهذه الحالات الثلاث أن هناك نمطًا ثابتًا ومشتركًا في السياسة الأمريكية: فهي تدفع الدول الأخرى إلى قبول التزامات وقيود دولية ملزمة، وتستفيد من حالة التزامهم لتعزيز مصالحها الاستراتيجية، بينما تظل هي بمنأى عن تلك القيود. هذا النمط يعكس نوعًا من «الخصوصية القانونية» أو «الخاصية الحقوقية» التي ترى في القانون الدولي أداة مرنة قابلة للتطويع لخدمة المصالح القومية، لا منظومة قواعد عامة متساوية لجميع الدول. وتؤكد النتائج أن هذه الممارسات لا تقتصر آثارها على تراجع مصداقية الولايات المتحدة فحسب، بل تمتد لتضعف الثقة الدولية بالمؤسسات والمنظمات والمعاهدات، وتزرع بذور الريبة بين الدول، وتؤدي إلى إحباط الدول الأضعف من الالتزام بالمعاهدات الدولية، ما يقلل من فعالية القانون الدولي كآلية لتنظيم سلوك الدول وضبط العلاقات الدولية. وبذلك فإن الخطر لا يتهدد النظام القانوني وحده، بل يعكس على الاستقرار العالمي برمته. ويجادل البحث بأن مواجهة هذا النمط من الخاصية القانونية تتطلب استراتيجيات متكاملة، من بينها رفع مستوى الوعي العالمي، وبناء جبهات وتحالفات موحدة بين الدول المتضررة، والإصرار على تفعيل آليات رقابية محايدة وشفافة تضمن تطبيق القواعد بشكل متوازن على الجميع. ومن دون هذه التدابير ستبقى المعاهدات الدولية عرضة للانتقائية والازدواجية التي تمارسها القوى الكبرى، وفي مقدمتها الولايات المتحدة، مما يهدد مستقبل القانون الدولي كمنظومة تنظيمية عادلة.

الكلمات المفتاحية: الرأي العام، الولايات المتحدة الأمريكية، المعاهدات الدولية، مصالح البشرية.

بررسی رویه و بازشناسی اهداف ایالات متحدهی آمریکا در تدوین، پذیرش و عدم عضویت در معاهدات بین المللی

سعید موبدصفاری^۱، علی حدادزاده شکیبا^۲، احسان رحیمی خرزوقی^۳

^۱ دانشجوی دکتری، گروه حقوق بین الملل، دانشکدگان فارابی (دانشگاه تهران)، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

saeidmsaffari@gmail.com

^۲ استادیار، گروه حقوق، دانشکده حقوق و الهیات، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران. haddadzadeh_ali@yahoo.com

^۳ استادیار، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، قم، ایران. e.rahimi@isca.ac.ir

چکیده

ایالات متحده آمریکا به عنوان یکی از قدرت‌های برتر نظام بین الملل، نقش برجسته‌ای در شکل‌دهی و هدایت بسیاری از معاهدات و سازمان‌های بین المللی دارد. تجربه تاریخی قرن بیستم و بیست و یکم نشان داده است که این کشور معمولاً در مراحل اولیه تدوین و پیشبرد معاهدات کلیدی، نقش فعال و حتی بنیان‌گذار را ایفا می‌کند، اما در ادامه، یا عضویت در آن‌ها را نپذیرفته، یا به عضویتی مشروط و محدود رضایت داده، یا حتی از آن‌ها خارج شده است. این رویکرد، پرسش‌های بنیادینی را درباره اهداف واقعی آمریکا در صحنه بین الملل، میزان پایبندی آن به قواعد حقوق بین الملل، و تأثیر چنین سیاست‌هایی بر اصل برابری و منافع جمعی جامعه جهانی مطرح می‌کند. مسئله اصلی این تحقیق آن است که آیا این کشور، در پس ظاهر همکاری‌جویانه و قانون‌مدار، در واقع به دنبال بهره‌برداری یک‌جانبه از تعهدات دیگران و گریز هدفمند از تعهدات خود بوده است؟ و اگر چنین است، چه سازوکارهایی را برای تحقق این هدف به کار گرفته و چه پیامدهایی برای نظام حقوقی بین الملل به همراه داشته است؟ هدف اصلی این پژوهش، شناسایی رویه‌های ایالات متحده در حوزه تدوین، پذیرش و عدم عضویت در معاهدات بین المللی، و تحلیل اهداف پشت‌پرده این رفتارهاست. این تحقیق تلاش می‌کند با مطالعه نمونه‌های برجسته - از جمله پیمان جامعه ملل، منشور ملل متحد، و اساسنامه دیوان بین المللی کیفری - تصویری روشن از الگوی رفتاری آمریکا ارائه دهد. هم‌چنین به دنبال آن است که پیوند میان این الگو و راهبردهای کلان ملی آمریکا را نشان داده، و تأثیر این رفتار خاص گرایانه بر حقوق بین الملل و منافع جهانی را تحلیل کند. به طور خاص، پژوهش می‌کوشد پاسخ دهد که اولاً آیا در سیاست خارجی آمریکا، تدوین معاهدات ابزاری برای محدود کردن دیگران بدون پذیرش محدودیت برای خود محسوب می‌شود، و ثانیاً در برابر چنین الگوهایی، چه تدابیر یا سیاست‌هایی از سوی دیگر کشورها می‌تواند مناسب باشد. روش این پژوهش، توصیفی - تحلیلی با رویکرد تاریخی - اسنادی است. داده‌ها از منابع کتابخانه‌ای، اسناد تاریخی، تحلیل‌های حقوق دانان

استاد به این مقاله: موبدصفاری، سعید؛ حدادزاده شکیبا، علی؛ رحیمی خرزوقی، احسان (۱۴۰۴). بررسی رویه و بازشناسی اهداف ایالات متحده آمریکا در تدوین، پذیرش و عدم عضویت در معاهدات بین المللی. *مطالعات حکمرانی اسلامی*، ۲۱ (۲)، صص ۳۲۹-۳۵۵.

<https://doi.org/10.22081/JISLAMICGO.2025.70964.1002>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۳۱؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۰۳/۱۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۷؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۷/۱۰

<https://jislamicgov.isca.ac.ir>

ناشر: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

نوع مقاله: پژوهشی

© ۱۴۰۴ / نویسندگان دارنده حق مؤلف مقاله خود بدون محدودیت هستند.

بین‌المللی و بیانیه‌های رسمی سیاستمداران گردآوری شده است. مطالعه، هم‌بر بررسی تطبیقی اسناد و رویدادهای تاریخی (مانند روند تشکیل جامعه ملل یا مذاکرات منشور ملل متحد) متمرکز است و هم به تحلیل محتوای مواضع و اظهارنظرهای رسمی آمریکا می‌پردازد تا پیوستگی رفتاری و اهداف راهبردی شناسایی شود. در این مسیر، رویکرد استقرایی - از مطالعه موردی به نتیجه‌گیری کلی - و نیز روش تحلیل منطقی برای تبیین رابطه میان کنش‌های اعلامی و رفتارهای واقعی آمریکا به کار گرفته شده است. بررسی مورد جامعه ملل نشان می‌دهد که ایالات متحده، علی‌رغم نقش محوری در طرح ایده و تدوین میثاق آن، نهایتاً به بهانه‌های حقوقی نظیر ناسازگاری ماده دفاع دسته‌جمعی با قانون اساسی، از عضویت رسمی خودداری کرد. شواهد تاریخی حاکی از آن است که بخشی از این مخالفت‌ها نه از دغدغه‌های حقوقی اصیل، بلکه از رقابت‌های حزبی داخلی و انگیزه محدودکردن سایر کشورها بدون محدودیت متقابل نشأت گرفت. نتیجه این رفتار، ایجاد تعهدات الزام‌آور برای دیگر کشورها در خلع سلاح و همکاری امنیتی، در حالی بود که آمریکا از این تعهدات آزاد ماند و نفوذ غیرمستقیم خود را بر تصمیمات جامعه حفظ کرد. در مورد سازمان ملل متحد نیز، آمریکا با پذیرش حق و تو به همراه چهار قدرت دیگر، عملاً امکان بی‌اثرکردن هر تصمیم مغایر با منافع خود را تثبیت کرد. در عین حال، پیشنهاد «قطعنامه اتحاد برای صلح» را مطرح نمود تا در شرایطی که وتوی دیگران به ضررش باشد، بتواند مسیر دیگری برای تأمین منافع خویش بیابد. این رفتار دوگانه نشان می‌دهد که حتی سازوکارهایی که در ظاهر برای تقویت کارآمدی سازمان ارائه می‌شود، در عمل می‌تواند در خدمت منافع یک قدرت خاص باشد. مطالعه موردی اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری نمونه دیگری از این الگو را نشان می‌دهد: آمریکا در فرایند تدوین اساسنامه نقش فعال ایفا کرد و در ابتدا آن را امضا نمود تا بر شکل‌گیری مواد و سازوکارهای دیوان اثر بگذارد، اما سپس نه‌تنها از ارسال آن به سنا خودداری کرد، بلکه امضای خود را رسماً پس گرفت و از عضویت در دیوان سرباز زد. این اقدام به روشنی حاکی از استفاده ابزاری از فرآیند تدوین برای شکل‌دهی به نهاد بین‌المللی، بدون پذیرش تعهدات آن، است. تحلیل تطبیقی این سه نمونه نشان می‌دهد که یک خط‌مشی ثابت در سیاست خارجی و حقوقی آمریکا وجود دارد: ترغیب دیگر کشورها به پذیرش محدودیت‌های الزام‌آور، بهره‌گیری از فضای متعهد بودن آنان برای پیشبرد منافع ملی، و اجتناب هدفمند از هر تعهدی که توان مانور و برتری راهبردی این کشور را محدود کند. این رویکرد در قالب نوعی «خاص‌گرایی حقوقی» ظاهر می‌شود که در آن قدرت‌های بزرگ، به‌ویژه آمریکا، قواعد را نه به‌عنوان اصولی عام و برابر، بلکه به‌مثابه ابزارهایی انعطاف‌پذیر برای تحقق منافع خود تفسیر و اجرا می‌کنند. در نهایت، یافته‌ها نشان می‌دهد که چنین رویه‌ای، علاوه بر تضعیف اعتماد به نهادها و معاهدات بین‌المللی، می‌تواند باعث گسترش بدبینی و کاهش انگیزه کشورهای ضعیف‌تر برای پایبندی به تعهدات بین‌المللی گردد. این امر، کارایی حقوق بین‌الملل را به‌عنوان سازوکار تنظیم‌کننده رفتار بین‌المللی، به‌شدت کاهش می‌دهد. پژوهش استدلال می‌کند که تنها از طریق آگاهی‌بخشی، ایجاد جبهه‌های متحد میان کشورهای متضرر، و اصرار بر سازوکارهای نظارتی بی‌طرفانه می‌توان از پیامدهای منفی این الگو کاست و مانع تثبیت بیش‌تر رژیم‌های خاص‌گرایانه در حقوق بین‌الملل شد.

کلیدواژه‌ها: افکار عمومی، ایالات متحده آمریکا، معاهدات بین‌المللی، منافع بشریت.

۱. مقدمه

حقوق، عملاً، بر اساس اراده انسان‌های قوی‌تر استوار گردیده است. حتی حقوق ذاتی نیز در صورت عدم رضایت قانون‌گذار، نمی‌تواند به صورت مدون درآید و یا لااقل، دارای ضمانت اجرای مؤثر گردد. در این مرحله است که باورهای قانون‌گذار، تأثیر خود را در قالب سیاست‌های مرتبط با وضع قانون، نمایان می‌سازد. از این رو می‌توان گفت که ساختار سازمان‌های بین‌المللی نیز، متأثر از باورهای مؤسسين آن سازمان‌ها است (Pederson, 2018, p. 1). همچنین است مفاد دیگر معاهدات بین‌المللی. به عبارت دیگر، تصمیمات، غالباً به ایدئولوژی یا سیاست آلوده هستند و در خدمت منافع یا باورهای صاحبان قدرت بوده‌اند (استیگلیتز، ۱۳۹۹، ص ۱۶). در واقع، به نظر می‌رسد که کشورهای قوی‌تر از نظر اقتصادی یا نظامی و به طریق اولی، اقتصادی و نظامی، توان بیشتری نسبت به کشورهای ضعیف‌تر (در عرصه‌های مذکور) برای نزدیک نمودن جامعه‌ی جهانی به سیاست‌های مبتنی بر باورهای خود داشته باشند. به‌عنوان مثال، اگر سردمداران یک کشور، واقعاً معتقد به مسئولیت مشترک باشند، فقرزدایی و توسعه‌ی پایدار را نه به عنوان توجیه، بلکه به عنوان یک وظیفه دنبال خواهند نمود اما در مقابل، اگر سردمداران یک کشور، ظاهراً معتقد به مسئولیت مشترک و توسعه‌ی پایدار باشند، صرفاً تا حدی در این مسیر قدم برخواهند داشت که از شورش و برهم خوردن نظم جامعه جلوگیری شود و حتی ممکن است در صورت وجود شرایط سرپوش‌گذاری، به چپاول اموال کشورهای در حال توسعه نیز پردازند، در حالی که مدعی کمک به توسعه‌ی پایدار (استیگلیتز، ۱۳۹۹) و حقوق بشر و بشردوستانه (Kovalik, 2020) هستند. به عبارت دیگر، گروهی که اخیراً ذکر شد، اگر زیر بار انعقاد معاهده‌ای در خصوص حقوق انبای بشر بروند، صرفاً قصد تأثیرگذاری بر افکار عمومی که نوعی اهرم فشار قابل لمس است را دارند و در عمل، تا حد ممکن، رفتار متعارضی را دنبال خواهند نمود. همچنین، به نظر می‌رسد که قوی‌ترها، به دنبال یافتن سیاست‌هایی برای استفاده هرچه بیشتر از توان خود به منظور همسو نمودن رفتار دیگران با مقاصد مورد نظر خویش، برآیند. همچنین ضعیف‌ترهای مخالف با تفکرات قوی‌ترها نیز، یا مطیع فرامین قوی‌ترها می‌شوند و یا ناگزیر خواهند بود که در خصوص طرق مختلف برای گریز عزتمندانه از انزوا و فشار، تحقیق نمایند. یکی از این طرق در حقوق بین‌الملل، منطقاً مطالعه‌ی دقیق روش و سیاست کشورهای قوی‌تر در خصوص عضویت در معاهدات مؤسس سازمان‌های بین‌المللی و وضع قاعده و یا دیگر معاهدات لازم‌الاتباع است تا هشیاری لازم برای کشورهای ضعیف‌تر نسبت به نبود خاص‌گرایی حقوقی یا به عبارت دیگر، عادلانه وضع شدن محدودیت‌های ناشی از عضویت و تأثیر یکسان ضمانت اجرای تخلف از محدودیت‌ها، به دست آید که بدین صورت کشورها، آگاهانه در مورد سرنوشت خود تصمیم بگیرند. در واقع ضروری به نظر می‌رسد که برای شرکت در کنفرانس‌های تدوین معاهدات بین‌المللی و همچنین پذیرش قطعی معاهدات مذکور، تحقیق به عمل آید که آیا حرکتی به سمت تعادل منافع طرفین، صورت

می‌گیرد یا اینکه قرار است صرفاً منافع طرف یا طرف‌های قوی‌تر، حاصل گردد. بدیهی است که اگر کشوری بتواند دیگر کشورها یا بعضی از دیگر کشورها را تحریک به خودمحدودسازی دائمی یا موقتی نماید و خود، از محدودیت مورد نظر، به صورت کامل یا نسبی، شانه خالی کند، فرصت مناسبی به دست خواهد آورد که موفقیت‌های بزرگی در زمینه‌های مربوطه کسب نماید و از دیگران سبقت بگیرد. باز بدیهی است که منافع به دست آمده‌ی ناشی از این سبقت، کشور قوی را قوی‌تر می‌کند و به صورت تصاعدی، در کنفرانس‌های تدوین معاهدات بین‌المللی آتی، راحت‌تر می‌تواند دیگر کشورها را به سمت مقاصد خود سوق دهد.

رویکرد مورد اشاره را شاید بتوان یکی از روش‌های خاص‌گرای حقوقی به حساب آورد. خاص‌گرایی حقوقی به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن، یک دولت با موجودیت فعال در حقوق بین‌الملل، برای پیاده‌سازی ارزش‌ها و پیگیری اهداف خود، به صورت مکرر و هدفمند، اقداماتی را بر خلاف قواعد عمومی حقوق بین‌الملل انجام دهد. دولت با موجودیت خاص‌گرا به دنبال تعریف اسباب یا شیوه‌هایی است که به واسطه‌ی آن‌ها، در مواردی که حقوق بین‌الملل را مغایر منافع و ارزش‌های خود یافت، بتواند از سیطره‌ی حقوق بین‌الملل خارج شود و یا آن را به سمت خود متمایل کند (تسخیری، موسی‌زاده و علیزاده، ۱۳۷۹، ص ۱۵۹). به عبارت دیگر، شاید بتوان در کنار شیوه‌هایی همچون استفاده از تعابیر جایگزین، به کار بستن معیارهای دوگانه و معافیت‌گرایی، تشویق به خودمحدودسازی ارادی را نیز به عنوان یکی از طرق خاص‌گرایی به‌شمار آورد. همچنین شاید در مواردی بتوان این رویکرد را، زمینه‌ساز دیگر شیوه‌های خاص‌گرایی تصور نمود. با توجه به آنچه ذکر گردید، در این پژوهش، کشور آمریکا به عنوان یکی از قوی‌ترین کشورهای دنیا، مورد بررسی قرار خواهد گرفت. دلیلی که برای ادعای اخیر در خصوص قدرت آمریکا می‌توان ارائه نمود، حضور کشور مذکور در بین پنج عضو دائم شورای امنیت که دارای حق وتو می‌باشند، است. علت اینکه این پژوهش، صرفاً آمریکا را از میان پنج کشور دارای حق وتو برای تحقیق برگزیده این است که اولین سازمان مدعی اداره‌ی جهان یعنی جامعه‌ی ملل، با استناد به مطالبی که در ادامه خواهد آمد، با تلاش کشور مورد بحث تأسیس گردید اما خود این کشور، به عضویت آن، در نیامد. همچنین، سازمان ملل متحد به عنوان دومین و آخرین سازمان مدعی اداره‌ی جهان نیز باز به پیشنهاد همین کشور ایجاد گردید و حق وتو نیز عملاً، به پیشنهاد کشور مورد نظر شکل گرفت (موسی‌زاده، ۱۳۹۱، ص ۱۲۹). به علاوه، کشور مورد اشاره، تنها دارنده‌ی حق وتو در صندوق بین‌المللی پول به عنوان یکی از مهم‌ترین سازمان‌های پولی - مالی جهان گردید و از این بابت درست شبیه سازمان ملل متحد شد با این تفاوت که در آن‌جا، حق وتو لاقلاً میان پنج کشور تقسیم گردیده است (استیگلیتز، ۱۳۹۹، ص ۳۴). لذا این تحقیق سعی دارد تا با دوری جستن از لجاجت در پذیرش قدرت و نفوذ آمریکا در حقوق بین‌الملل، رویه‌ی کشور مذکور را مورد تحقیق قرار دهد تا پاسخ به این سؤال داده شود که آیا تدوین میثاق جامعه‌ی

ملل و عدم عضویت آمریکا در آن و همچنین تدوین منشور ملل متحد و عضویت با شرایط خاص در سازمان ملل متحد، به صورت برنامه‌ریزی شده بوده و در موارد دیگری نیز تکرار شده است؟ تا در صورت مثبت بودن پاسخ سؤال، این ادعا بررسی گردد که آیا هدف آمریکا صرفاً گسترش منافع ملی خود و نه کل بشریت است؟ و اگر چنین است، رفتار مناسب در قبال چنین سیاستی چه می‌تواند باشد. در این نوشتار، با توجه به ابعاد کمی پژوهش، صرفاً به برخی از مهمترین معاهدات بین‌المللی که برای شناسایی اهداف رویه‌ی کشور آمریکا کافی بوده، پرداخته شده است.

۲. رویکرد ایالات متحده آمریکا در تدوین و پذیرش معاهدات مؤسس سازمان‌های مدعی اداره‌ی جهان

۲-۱. ایالات متحده و معاهده‌ی مؤسس جامعه‌ی ملل (میثاق جامعه‌ی ملل)

از نگاه اف پی والترز، معاون اسبق دبیرکل جامعه ملل و همکار افتخاری دانشگاه آکسفورد، جامعه‌ی ملل، نخستین حرکت موثر در جهت ایجاد نظام سیاسی و اجتماعی جهانی بود (والترز، ۱۳۷۲، ص ۱). قبل از جریان جامعه‌ی ملل، در نظر و عمل، این عقیده حاکم بود که هر دولتی، تنها قاضی اعمال خویش است؛ تعهدی ندارد که فرمانبردار قدرت بالاتری باشد و حق دارد از انتقاد و حتی پرسش دولت‌های دیگر به خشم آید. چنین عقیده‌ای، در جامعه‌ی ملل منسوخ گردید و هرگز مورد تردید قرار نگرفت که اجتماع ملل، حق اخلاقی و قانونی دارد تا رفتار بین‌المللی هریک از اعضای خود را مورد بحث قرار دهد و قضاوت کند. به جز یک استثناء (آمریکا)، هر دولت شناخته شده‌ای، زمانی، در جامعه‌ی ملل عضویت داشت (والترز، ۱۳۷۲، صص ۳-۲) و همین عدم عضویت تنها استثناء مورد اشاره است که ایجاب می‌نماید رویکرد آمریکا در ارتباط با جامعه‌ی ملل به صورت ویژه مورد توجه قرار گیرد. حرکت به سوی تشکیل یک جامعه‌ی بین‌المللی که نهایتاً به واسطه‌ی نفرت از جنگ جهانی، حتی در نظر تمسخرکنندگان ایده‌ی چنین جامعه‌ای نیز به عنوان امری ضروری تبدیل شده بود، برخی از سیاسیون را نیز با خود همراه نمود. در همین خصوص، انجمنی در کشور آمریکا تاسیس شد که ریاست آن را جمهوری‌خواه معروف و رئیس‌جمهور اسبق کشور مذکور، ویلیام تفت بر عهده داشت (Kaigo, 2021, introduction, section A). در ماه مه سال ۱۹۱۶، یک گردهمایی بزرگ عمومی در واشنگتن، پیرامون موضوع مذکور ترتیب یافت. سخنرانان اصلی عبارت بودند از ویلسن، رئیس‌جمهور و رهبر تأییدشده‌ی حزب دموکرات آمریکا و هنری کابت لاج، رهبر جمهوری‌خواهان سنا. هر دو سخنران این گردهمایی، آن روز در سکوی واحدی ایستادند و با صراحت اعلام کردند که باید نظام بین‌المللی جدیدی به‌وجود آید و جنگ را، حتی با توسل به نیروهای مسلح دولت‌های بزرگ، حذف کرد و کشور آمریکا باید در جامعه‌ی ملل آینده، مشارکت کامل داشته باشد (والترز، ۱۳۷۲، ص ۲۱). لازم به ذکر است که پیشتر نیز در سال ۱۹۱۵، لاج، سخنان مشابهی

بیان کرده بود. تئودور روزولت نیز مثل لاج و حتی قبل از لاج و هنگام دریافت جایزه نوبل صلح، مطالبی پیرامون لزوم دفاع دسته‌جمعی جهت نیل به صلح پایدار بیان کرده بود (kaigo, 2021, introduction; Cooper, 2001, pp. 13-14) اما سه سال بعد، تفت، لاج و روزولت نظر خود را تغییر دادند که در تحلیل‌های آتی به چرایی آن پرداخته خواهد شد. ویلسن در ۸ ژانویه سال ۱۹۱۸، نطق معروفی خطاب به کنگره ایراد کرد و ضمن آن، اصول چهارده‌گانه که اهداف اصلی جنگی آمریکا بود را بیان نمود. آخرین اصل از اصول مذکور، چنین بیان می‌کرد: باید مجمعی عمومی مشکل از ملل، تحت میثاق مشخصی، به منظور تضمین متقابل استقلال سیاسی و تمامیت ارضی دولت‌های بزرگ و کوچک، تشکیل شود. ویلسن اعلام کرد که مردم آمریکا حاضرند حیات، شرافت و هرچه را دارند، وقف تأمین این مقاصد کنند. اصول چهارده‌گانه‌ی ویلسن قبل از ایجاد جامعه ملل به تصویب رسید و فقط یک شرط به آن اضافه شد که به صورت بیانه‌ای برای اهداف جنگی کلیه دولت‌های متفق درآمد (والترز، ۱۳۷۲، ص ۲۴). با این اوصاف و پس از فراهم شدن مقدمات، پایه‌گذاران صلح (اعضای کنفرانس صلح پاریس) در نیمه‌ی ژانویه سال ۱۹۱۹ در پاریس گرد هم آمدند. در آن زمان، هنوز دولت‌های متفق، به توافقی در خصوص مسائل ارضی نرسیده بودند و انتظار می‌رفت که مسئله‌ی تدوین میثاق و به حرکت درآمدن جامعه‌ی ملل، تا فیصله یافتن مسائل ارضی به تعویق افتد (والترز، ۱۳۷۲، صص ۳۵-۳۴). ویلسن برای رفع این مشکل، تصمیم گرفت که میثاق را با بقیه‌ی قرارداد صلح مرتبط سازد تا رد سند اول، بدون از بین بردن بقیه قرارداد، ممکن نشود (Henig, 2019, p. 6). به‌علاوه، گفته شده است که ویلسن نگران وضع سیاسی در داخل کشورش بود و فکر می‌کرد که مخالفت‌هایی در قبال تصویب میثاق از طرف سنا وجود خواهد داشت (Editors, 2018, para 3 of overview). به‌هرحال، با تلاش ویلسن، قطعنامه‌ای در اجلاس عمومی کنفرانس به تصویب رسید که بند دوم آن مقرر می‌داشت جامعه‌ی ملل باید به عنوان جزء جدانشدنی قرارداد صلح، تشکیل شود. متن نهایی میثاق نهایتاً به اجلاس عمومی کنفرانس صلح، عرضه گردید و به اتفاق آراء، به تصویب شرکت‌کنندگان در کنفرانس رسید (والترز، ۱۳۷۲، صص ۴۱-۳۵)، اما تعارضات رفتاری و گفتاری سیاسیون آمریکا در خصوص عضویت خود آمریکا در جامعه‌ی ملل، کماکان ادامه داشت.

در خصوص وضعیت داخلی کشور آمریکا باید گفت که قبل از تشکیل کمیته‌ی تدوین میثاق، ویلسن از مردم کشورش می‌خواهد که در انتخابات آتی کنگره، از اکثریت حزب او یعنی دموکرات‌ها حمایت نمایند تا او بتواند به پشتوانه‌ی کنگره، در مذاکرات صلح آتی، با قدرت کامل سخن بگوید. به نظر می‌رسد که ویلسن، دقیقاً از نیات درونی اکثریت سیاسیون جمهوری خواه نسبت به جامعه‌ی ملل آگاهی داشت. همچنین او می‌دانست با اینکه اکثریت سنا در اختیار دموکرات‌ها قرار دارد، اما این اکثریت برای کسب دو-سوم لازم جهت تصویب معاهدات بین‌المللی، کافی نمی‌باشد. بیانیه‌ی ویلسن اما باعث گردید که

جمهوری خواهان، او را متهم به سوءاستفاده از جامعهی ملل برای مقاصد حزبی نمایند و حتی پیش از دور قبل، آرای مردم را به خود اختصاص دهند. همان طور که پیش تر اشاره شد، اعضای مجلس سنا، در ابتدا، هم صدا با ویلسن، موافق با ایجاد جامعهی ملل بودند و مشکلی نیز با موضوع دفاع دسته جمعی نداشتند (والترز، ۱۳۷۲، ص ۲۹). کماینکه در طول جنگ، تمام گروه های جامعهی مدنی در آتلانتیک شمالی، یکی از شاخصه های اصلی جامعه ای با مختصات جامعهی ملل را سیستم دفاع دسته جمعی بیان می کردند (Wertheim, 2012, pp. 210-232) و چنین موضوعی، با جامعهی ملل عجین شده بود. اگر پیش بینی ویلسن غلط بود و یا اینکه او واقعاً قصد سوءاستفاده از موقعیت برای مسائل حزبی را داشت، انتظار می رفت که جمهوری خواهان، شخصیت سیاسی او را هدف قرار داده و بعد از کسب پیروزی، به حمایت خود از جامعهی ملل ادامه دهند، اما چنین نشد. تنودور روزولت و لاج، شخص ویلسن و تمام طرح های صلح مربوط به جامعهی ملل را به باد تحقیر و استهزاء گرفتند (والترز، ۱۳۷۲، ص ۲۹) و پس از انتخابات نیز، با بهانه های مختلف، تدوین میثاق را به سمت مورد نظر خود پیش بردند. آن ها می دانستند که ویلسن ناگزیر می شود که به دلیل نگرانی از مخالفت های سنا، از اعضای کمیتهی تدوین میثاق بخواهد که نهایت همکاری را با او صورت دهند. البته، اکثر جمهوری خواهان، مایل نبودند که پیروزی در انتخابات را به رویگردانی از جامعهی ملل تعبیر نمایند. لذا برخی از اعضای جمهوری خواه میانه روی سنا به ویلسن قول دادند که اگر اصلاحات مد نظرشان در میثاق گنجانده شود، به تصویب میثاق کمک خواهند نمود. سپس، برخی از پیشنهادات توسط بعضی از جمهوری خواهان مجلس سنا در خصوص پیش نویس اساسنامهی جامعهی ملل طرح گردید (Henig, 2019, p. 14) که ویلسن، موافقت دیگر اعضای کمیتهی تدوین میثاق را اخذ نمود و لذا شروط مد نظر اکثر جمهوری خواهان حاصل گردید و منطقی انتظار می رفت که میثاق، به تصویب سنای آمریکا برسد. آنچه انتظار می رفت، به وقوع نپیوست و سناتور لاج، که کمیتهی روابط خارجی را تحت انقیاد داشت، رأی گیری را به تعویق انداخت (والترز، ۱۳۷۲، ص ۵۲) تا احتمالاً فرصت بیشتری برای نائل شدن به هدفش بیابد. هدفی که شاید اطلاق عنوان عجیب ترین اتفاق سیاسی و حقوقی تاریخ برای آن مناسب باشد.

به نظر، با توجه به تعارضات رفتاری و گفتاری برخی از اعضای سنا که قبلاً مورد اشاره قرار گرفتند، آنها قصد جدی داشتند که ویلسن را تحریک به ایجاد جامعهی ملل کنند تا دیگر کشورها را محدود نمایند و نهایتاً با عدم تصویب میثاق در سنا، خود را از آن محدودیت ها رهایی بخشند. به عنوان مثال، فقط مواد هشت و نه میثاق که به خلع سلاح مربوط می شد و اعضای جامعهی ملل را ملزم می کرد که تسلیحات خود را به آخرین حد ممکن، تقلیل دهند و به مبادلهی کامل و صادقانهی اطلاعات دربارهی کل موضوعات مربوط به تسلیحات مبادرت ورزند، انگیزهی کافی برای تلاش به منظور محدود نمودن اختیاری دیگر حکومت ها بدون خودمحدودی از جانب کشور آمریکا به شمار می رفت. جالب اینکه

بازی ساختگی باید طوری ادامه پیدا می‌کرد که شک برانگیز نباشد و باعث برهم خوردن ایده‌ی جامعه‌ی ملل نگردد. مخالفان میثاق، طوری جلوه داده بودند که پشیمان از رأی خود در مخالفت با پیوستن به جامعه‌ی ملل هستند و در اولین فرصت، اشتباه خود را اصلاح خواهند نمود. به عنوان مثال، در رأی‌گیری دوم که چهل و نه موافق و سی و پنج مخالف وجود داشت، تعداد مخالفان بسیار کمتر شده بود اما با کم بودن هفت رأی، نهایتاً حد نصاب به‌دست نیامد (Treaties: A Historical Overview). چنین تغییری باعث امیدوار ماندن دیگر اعضای جامعه‌ی ملل به تصویب آتی میثاق توسط سنای آمریکا می‌گردید. به‌علاوه، آن سناتورهایی که بعد از رسیدن به اهداف خود، عملاً، مخالف پیوستن به میثاق بودند، می‌دانستند که اجرای قراردادهای صلح که بسیار برای اروپا حائز اهمیت است، در اکثر موارد، معلق بر اقدام شورای جامعه‌ی ملل شده است و لذا اگر اعضای جامعه‌ی ملل، به دلیل رفتار عجیب آمریکا، از میثاق خارج شوند و به واسطه‌ی آن، قدرت اقدام از شورا سلب شود، لازم خواهد شد که پیشنهادهای تازه‌ای به آلمان ارائه شود که چنین عملی، نیازمند اخذ رضایت مجدد از کشور مذکور خواهد بود. بدیهی بود که دولت‌های متفق، از برهم‌زدن معاهده‌ای که به واسطه‌ی مرارت‌های زیاد به‌دست می‌آمد و آلمان نیز رسماً آن را پذیرفته بود، پرهیز می‌کردند. به‌علاوه، احساس وفاداری نسبت به اندیشه‌ی جامعه‌ی ملل در بسیاری از کشورها مانعی مهم در خصوص خروج از میثاق می‌گردید. مشخص است که کشور آمریکا، آن مقدار تلاش برای محدود نمودن دیگر کشورها نکرده بود که به یک‌باره و طی چند روز، از بین برود و نتیجه‌ای برای منافع آن کشور به همراه نداشته باشد. آن کشور با برنامه‌ای از پیش تعیین‌شده قصد داشت که دیگران را محدود نماید، خود بگریزد و دیگران را حداقل تا زمانی طولانی، محدود نگاه دارد. فواید چنین اتفاقی از نظر کنگره تا به آنجا بود که آمریکا، جایگاه رهبری استراتژیک بر جامعه‌ی ملل را از دست بدهد. البته آمریکا، برای کم کردن ضررهای از دست‌دادن جایگاه خود در میثاق به‌عنوان رهبر اصلی، طی سال‌های بعد از تشکیل جامعه‌ی ملل، به صورت کامل در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی آن شرکت می‌نمود تا به‌نوعی، توان تأثیرگذاری غیر مستقیم خود در تصمیم‌گیری‌های جامعه‌ی مورد بحث را حفظ نماید. اعضای جمهوری خواه سنا، پس از رسیدن به خواسته‌های خود در فرایند تدوین میثاق و قرارداد صلح، تعارض ماده‌ی ده میثاق با قانون اساسی آمریکا را بهانه قرار دادند. آن‌ها مدعی بودند که اجازته‌ی وارد شدن در جنگ در هر مورد با سنا است و ماده‌ی ده که مربوط به دفاع دسته‌جمعی کشورهای عضو میثاق است، باید برای آمریکا استثناء شود. آن‌ها مطمئن بودند که ویلسن اعلام چنین شرطی به اعضای دیگر میثاق را نخواهد پذیرفت و همین‌طور هم شد. ویلسن معتقد بود که چنین شرطی مخالف با روح میثاق است (والترز، ۱۳۷۲، صص ۵۷-۵۴). ویلسن هرگز رضایت نداد که اصلاحات مجدد مورد درخواست سنا به جامعه‌ی ملل ارسال شود.

به نظر می‌رسد از آنجا که خود لاج در سخنرانی‌های پیشینش، بر ضرورت ایجاد یک نظام بین‌المللی

جدید که جنگ را، حتی با توسل به نیروهای مسلح دولت‌های بزرگ، حذف نماید، اصرار کرده و ابراز نموده بود که آمریکا باید در جامعه‌ی ملل آینده، مشارکت کامل داشته باشد، بتوان پذیرفت که موضوع تعارض ماده‌ی ده میثاق با قانون اساسی آمریکا، آشکارا بهانه‌ای از سوی کنگره‌ی کشور مذکور بوده است تا ایده‌ی محدودسازی دیگر دولت‌ها بدون محدودیت خود را عملی سازند (Merwin, 1971, p. 202).

به‌علاوه، اگر فرض شود که لاج، بعد از سخنرانی‌هایش، متوجه تعارض دفاع دسته‌جمعی با قانون اساسی آمریکا شده بود، منطقاً باید در اولین فرصت اعلام می‌نمود و یا حداقل، آن زمانی که ویلسن برای شرکت در کمیته تدوین عازم بود، به همراه بقیه شروط خود، چنین شرطی را نیز مطرح می‌کرد. به‌هرحال، شاید این سؤال مطرح شود که چرا اکثریت افکار عمومی آمریکا از اعضای سنا نخواستند که دشمنی خود با ویلسن را در تصمیم‌گیری نسبت به جامعه‌ی ملل، دخیل نمایند؟ پاسخ این است که لاج و هم‌فکرانش، با تحریک احساسات نژادی آمریکاییان آلمانی‌تبار، تمرکز بر روی بیم از ژاپن و ایجاد حس همدردی آمریکاییان ایتالیایی‌تبار با ناکامی‌های هیئت ایتالیایی در پاریس به واسطه‌ی مقاومت ویلسن در برابر زیاده‌خواهی‌های آن‌ها و همچنین با بیان اینکه جامعه‌ی ملل باعث خواهد شد که مردم آمریکا مجبور شوند که برای دفاع از منافع دیگر کشورها، به جنگ بروند، مقصود خود را به‌دست آوردند و موفق به جوسازی لازم گردیدند (والترز، ۱۳۷۲، ص ۵۲). در واقع باید پذیرفت که اکثریت مردم آمریکا در آن زمان، هیچ اعتقادی به لزوم حمایت از ضعفا در مقابل زورگویان نداشتند و چنین مسئله‌ای را مخالف با منافع خود می‌دانستند. در همین رابطه می‌توان به اظهار نظر رییس سابق کمیسیون حقوق بین‌الملل آقای دکتر جمشید ممتاز اشاره نمود. وی در یک مقاله‌ی مشترک با آقای مسعود اکبری بیان نموده است که از دیدگاه مردم آمریکا، حقوق بین‌الملل، یک مفهوم انتزاعی و ناقص امور حاکمیتی آن کشور تلقی می‌شود (ممتاز و اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۲). همچنین جورج کنان، معمار سیاست خارجی ایالات متحده در دوران پسا‌جنگ نیز در بیانیه‌ی سیاسی معروف خود در سال ۱۹۴۸ به صراحت اظهار داشته است که: «ما با وجود داشتن ۶/۳ درصد از جمعیت جهان، حدود ۵۰ درصد ثروت جهان را در اختیار داریم. این نابرابری به‌ویژه میان ما و مردمان آسیا بسیار چشمگیر است. در این شرایط، ما نمی‌توانیم از این واقعیت بگریزیم که مورد حسادت و خشم دیگران قرار خواهیم گرفت. وظیفه‌ی اصلی ما در دوره‌ی پیش‌رو، طراحی الگویی از روابط است که به ما امکان می‌دهد تا این موقعیت نابرابر را بدون آسیب به امنیت ملی مان حفظ کنیم. برای دستیابی به این هدف، باید از هرگونه احساسات بی‌مورد و رؤیای پرازدازی‌های بی‌ثمر دوری کنیم و تمام توجه خود را بر اهداف فوری و حیاتی ملی معطوف سازیم. نباید خود را فریب دهیم که در شرایط کنونی می‌توانیم هزینه‌های ناشی از نوع‌دوستی و اقدامات خیرخواهانه جهانی را متحمل شویم» (Kovalik, 2020, p. 71).

درواقع، اگر اظهار نظر آبراهام چایس را که گفته است آمریکا به طور سنتی بر اهمیت تحقق امنیت

ملی خود از رهگذر نظام بین الملل که به وسیله‌ی اصول و قوانین حقوقی اداره می‌شود، تأکید می‌کند (ممتاز و اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۲)، با دیدگاه مردم آمریکا در خصوص اینکه حقوق بین الملل ناقض امور حاکمیتی آن کشور است جمع نماییم، کاملاً مشخص می‌گردد که کشور مذکور، تلاش می‌کند با گذاشتن سرپوش حقوقی و قانونی بر اعمال خود، افکار عمومی آزادگان جهان را فریب دهد. به عبارت دیگر، آمریکا در واقع نمونه‌ی بارز آتش افروزی است که وانمود می‌کند در حال خاموش کردن آتش است (Kovalik, 2020, p. 108). به نظر می‌رسد نه تنها آن موقع بلکه حتی پس از تأسیس سازمان ملل متحد نیز اعتقاد اکثریت مردم آمریکا به مخالفت منافع ملی آنان با سیستم دفاع دسته‌جمعی از مظلوم، باقی مانده است زیرا برخی معتقدند که سخنرانی فوریه ۱۹۱۹ ویلسن در خصوص جامعه‌ی ملل، از طرف مردم آمریکا نبوده بلکه از جانب رئیس جمهوری بوده است که وظایف خود در مقابل آمریکا را نادیده گرفته بود (فروید و بولیت، ۱۳۸۸، ص ۱۱۴) آنها صرفاً به دلیل اذعان او مبنی بر اینکه جامعه‌ی ملل بدون سیستم دفاع دسته‌جمعی، روح خود را از دست خواهد داد که نهایتاً نیز با عدم پیوستن کشور آمریکا به میثاق، چنین شد.

۲-۲. ایالات متحده و سازمان ملل متحد

به گفته‌ی رئیس جمهور وودرو ویلسون، قرار بود جنگ جهانی اول «جنگی برای پایان دادن به تمام جنگ‌ها» باشد اما جنگ جهانی اول و معاهده‌ی ناقص صلح ورسای که به این جنگ خاتمه داد، در واقع به شکل اجتناب‌ناپذیری منجر به آتش افروزی بزرگ‌تری یعنی جنگ جهانی دوم شد (Kovalik, 2020, p. 67). البته ناتوانی جامعه‌ی ملل در جلوگیری از جنگ جهانی دوم دلیل بر این نیست که آن جامعه دستاوردهایی نداشته است. به عبارت دیگر، جامعه‌ی ملل، در کنار شکست‌ها، دستاوردهایی نیز داشته است (Aloni, 2021, p. 96). در خصوص زمان حاضر، لازم به ذکر است که اگرچه جنگ جهانی دیگری رخ نداده است، اما نمی‌توان نتیجه گرفت که سازمان ملل متحد، در جلوگیری از یک جنگ جهانی دیگر موفق بوده یا خواهد بود. در طول تاریخ سازمان ملل، جنگ‌های متعددی رخ داده که سازمان مذکور، اقدام شایسته‌ای جهت جلوگیری از آنها به عمل نیاورده است. در واقع، گنجاندن حق وتو در منشور ملل متحد، این قدرت و اجازه را به اعضای دائم شورای امنیت می‌دهد تا هریک به تنهایی بتوانند تمام سازمان جهانی را فلج نمایند (Clavos & et al., 2020, p. 55). البته، با تصویب قطعنامه اتحاد برای صلح یا همان آکسون (یا به تعبیری آچسون)^۱، امیدهایی جهت مرتفع نمودن مشکل پیش گفته ایجاد گردید اما بدیهی است تا وقتی این خودباوری در بین کشورهای ضعیف‌تر ایجاد نگردد که آنها می‌توانند با اتحاد، کشورهای قوی عضو دائم شورای امنیت را به انزوا کشانده و مجبور به حرکت در مسیر اهداف و اصول

1. Acheson, 51st U.S. Secretary of State.

مقرر در منشور ملل متحد نمایند، قطعنامه‌ی مذکور، کارایی لازم را نخواهد داشت؛ کما اینکه تاریخ ملل متحد نیز نشان‌گر چنین موضوعی است. شاهد چنین مطلبی این است که پس از سال ۱۹۵۰ که قطعنامه‌ی ۳۷۷ مجمع عمومی با عنوان اتحاد برای صلح، به پیشنهاد آمریکا و برای گریز از توت‌های مکرر شوروی سابق، تصویب گردید، بارها حذف حق وتو در تاریخ سازمان ملل متحد پیشنهاد گردیده است تا قدرت تصمیم‌گیری سازمان مذکور در مسائل حساس، بالاخص حقوق بشردوستانه افزایش یابد (Clavos & et al., 2020, p. 451). به عبارت دیگر، آمریکا که پیشنهاددهنده‌ی اصلی حق وتو (موسی‌زاده، ۱۳۹۱، ص ۱۲۹) و مانع بزرگ در مسیر حذف چنین حقی طی سالیان اخیر بوده، خود، پیشنهاد قطعنامه‌ی اتحاد برای صلح را داده است تا با تأثیرگذاری شدیدی که بر اکثر کشورهای ضعیف دنیا دارد، هم از فواید حق وتو به‌عنوان سرپوشی ظاهراً حقوقی در پیشبرد منافع ملی خود استفاده کند و هم از مضرات آن یعنی استفاده‌ی مخالف با منافع ملی حساس خود توسط دیگر اعضای دائم شورای امنیت، جلوگیری نماید؛ کما اینکه در طول تاریخ سازمان ملل، بارها شاهد سوءاستفاده از حق وتو بوده‌ایم (موسی‌زاده، ۱۳۹۱، ص ۱۲۹) و قطعنامه‌ی اتحاد برای صلح، هرگز نتوانست مانعی جدی در مسیر این سوءاستفاده‌ها با شد. حقوق‌دان برجسته‌ی بین‌المللی و استاد اسبق دانشگاه پیتزبورگ، پروفیسور دانیل کوالیک، در این خصوص بیان می‌دارد: مهم‌ترین سند حقوق بین‌الملل یعنی منشور، به صراحت مقرر می‌کند که جنگ تجاوزکارانه و استفاده از زور ممنوع است و کشورها موظف‌اند اختلافات خود را از طریق شیوه‌های مسالمت‌آمیز مانند مذاکره و میانجی‌گری حل و فصل نمایند، اما متأسفانه این اصول حقوقی تضعیف و نابود شده‌اند تا قدرت‌ها بتوانند سیاست جنگ ابدی خود را در جهان به منظور کسب سود و همچنین سلطه‌گری، پیش برند (Kovalik, 2020, p. 81).

به هر حال، شاید اگر سازمان ملل از تجربیات سلف خود بهتر استفاده می‌کرد، ممکن بود در طول تاریخ آن، شاهد عملکرد مناسب‌تری از سازمان مذکور در بحران زنده سوزاندن و به بردگی در آوردن مسلمانان میانمار (The Guardian, 2017, 01.26GMT)، مسامحه در جلوگیری از نسل‌کشی فجیع و گسترده در روآندا با توجه به آگاهی قبلی دبیرکل سازمان ملل متحد (Lasso, 1994, p. 4) و کشتار قریب به پنجاه هزار نفر در غزه و همچنین جنگ‌های تجاوزکارانه مثل تجاوز عراق به خاک جمهوری اسلامی ایران، تجاوزات اسرائیل به خاک لبنان و تجاوز روسیه به خاک اوکراین و مواردی از این دست، می‌شدیم. به نظر می‌رسد که سازمان ملل متحد در جلوگیری از این قبیل مسائل ناموفق بوده و جهان هر لحظه نگران شروع یک جنگ جهانی تمام‌عیار دیگر است. البته، سازمان ملل متحد، در برقراری شرایطی که کشورها به صورت مرتب بتوانند نظرات خود را با یکدیگر مطرح نمایند، موفقیتی چشم‌گیر به‌دست آورده زیرا نشست‌های سالانه‌ی مجمع عمومی سازمان ملل مرتباً برگزار می‌گردد و سران کشورها یا نمایندگان آن‌ها می‌توانند در آن شرکت کرده و به ایراد سخنرانی پردازند. به نظر می‌رسد اشکال اساسی جامعه‌ی ملل

که در سازمان ملل متحد نیز کماکان وجود دارد این است که در جامعه‌ی ملل، حقوق بین‌الملل، مذاکرات و روابط بین‌الملل خلاصه شده بود. اما حقوق بین‌الملل دارای خصوصیات بیشتری است. خصوصیتی مثل الزام به وفاداری و تبیین هنجارهایی که بالاتر از منافع هر دولتی، قابل ادعا باشد (Pederson, 2018, p. 2). در رابطه با خصوصیات دیگر حقوق بین‌الملل اگر این فرهنگ نهادینه شود که صلح، در صورتی پایدار خواهد بود که کشورها در هنگام سیاست‌گذاری، تمام جهان را در نظر آورند، این امید خواهد بود که نتیجه‌ی مورد توقع یعنی تأمین منافع بشریت در کل حاصل شود، اما تا روزی که کشورها، منافع خود را جدای از منافع دیگران، لحاظ نمایند، عملاً شاهد تلاش برای کسب حداقل‌هایی در زمینه‌ی صلح خواهیم بود و آمریکا که یک‌بار در جامعه‌ی ملل، توجه صرف به منافع ملی خود و نه بشریت در کل را نشان داده بود، در سازمان ملل متحد نیز به تکرار متفاوت سیاست خود پرداخت. پس از آنکه سیاست تحریک دیگر کشورها به عضویت در جامعه‌ی ملل و گریز از عضویت در جامعه‌ی مذکور توسط آمریکا، برای سیاستمداران برجسته و متفکر، بر ملا گردید، این کشور چاره‌ای نداشت تا با سهم ساختن برخی از قدرتمندان در سیاست منفعت‌طلبی ملی، سازمانی جدید با ادعای اداره‌ی جهان، پایه‌گذاری نماید تا از تأسیس سازمانی در قامت جامعه‌ی ملل توسط دیگر کشورها با مختصاتی که در تعارض با منافع ملی آمریکا باشد، جلوگیری نماید. شاید علت اینکه آمریکا احساس نیاز نمود که برخی از دیگر کشورها را نیز در سیاست منفعت‌طلبانه‌ی خود سهم نماید، مخالفت شوروی سابق با پیشنهاد آمریکا در خصوص انعقاد معاهده‌ی جهانی جهت منع ساخت و از بین بردن سلاح‌های هسته‌ای باشد. در آن زمان، یعنی پایان جنگ جهانی دوم، ترومن، رئیس‌جمهور وقت آمریکا که در آن زمان تنها کشور دارای سلاح هسته‌ای بود، پیشنهاد نمود که آمریکا، زرادخانه‌ی هسته‌ای خود را از بین خواهد برد اگر که دیگر کشورها توافق نمایند که سلاح هسته‌ای نسازند و اجازه دهند که در خصوص این تعهد بازرسی‌هایی صورت گیرد. علت مخالفت اتحاد جماهیر شوروی شاید مشکوک بودن کشور مذکور به قانون مصوب سال ۱۹۴۶ کنگره‌ی آمریکا پیرامون مخفی نگاه داشتن فعالیت‌های هسته‌ای کشور مورد اشاره از دیگر کشورها بوده باشد (Bunn, 2003, last seen 2022). به عبارت دیگر، ظاهراً سیاست آمریکا در محدود نمودن دیگران و گریز خود از محدودیت، برای شوروی سابق بر ملا شده بود.

به هر حال، علاوه بر دلیل پیش‌گفته در خصوص لزوم تأسیس سازمان ملل متحد از منظر آمریکا، آن کشور اساساً نیاز به یک سازمان بین‌المللی در قامت جامعه‌ی ملل داشت تا افکار عمومی آزادگان کشور خود و جهان را با سرپوش حقوقی بودن اعمالش، فریب داده و آرام نگاه دارد. لذا با سیاستی جدید به صورت تقلیل منفعت‌طلبی صد در صدی و تقسیم آن بین دیگر اعضای دائم شورای امنیت، پا به عرصه گذارد. بدان منظور، به شرح ذیل، سازمان ملل متحد را با این شرط که پنج کشور از جمله آمریکا، اعضای اصلی شورای امنیت سازمان مذکور با داشتن حق وتو باشند، پایه‌گذاری نمود و در معاهده‌ی

مؤسس، اختیارات بی‌نهایت زیادی برای شورای امنیت لحاظ کرد تا عملاً، به واسطه‌ی حق وتو، آزادی نسبتاً کامل از لحاظ قانونی، برای تعقیب منافع صرفاً ملی خود فراهم نماید. در واقع، حق وتو، این اجازه را به هریک از اعضای دائم شورای امنیت می‌دهد که تمامی اصول و اهداف مندرج در منشور ملل متحد را نقض نمایند و عملاً، به دلیل قانونی بودن نقض، کماکان عضو سازمان ملل متحد باقی بمانند (Clavos & et al., 2020, p. 57). بخشی از فرایند بنیان‌گذاری سازمان ملل متحد توسط آمریکا بدین‌صورت بوده است که روزولت، رئیس‌جمهور کشور مذکور، در ۱۴ اوت سال ۱۹۴۱، با چرچیل نخست‌وزیر انگلیس، در اقیانوس اطلس ملاقات نمود و سپس، آن دو، منشور آتلانتیک را امضاء نمودند که در بخش پایانی آن، به لزوم ایجاد یک سیستم دائمی امنیت دسته‌جمعی اشاره شده است. این، همان موضوعی است که در توجیه نیپوستن آمریکا به جامعه‌ی ملل، به عنوان تعارض با قانون اساسی مطرح گردید آن‌هم در شرایطی که مطرح‌کننده‌ی اصلی ایراد مذکور، قبل‌تر، برای ایجاد چنین امنیتی از طریق جامعه‌ی ملل، سخنرانی کرده بود. نهایتاً، سران سه کشور آمریکا، شوروی سابق و انگلستان، بین چهار تا یازده فوریه در یالتا تشکیل جلسه داده و نظر نهایی خود در مورد اساسنامه‌ی سازمان و همچنین برقراری امتیاز مخصوص به نام حق وتو (به پیشنهاد آمریکا) برای اعضای دائم شورای امنیت (آمریکا، شوروی، انگلستان، چین و فرانسه) را اعلام داشتند. البته کشورهای کوچک، مخالفت شدیدی با حق وتو کردند اما پنج کشور مذکور اعلام داشتند که اگر آنها چنین امتیازی نداشته باشند، ممکن است شورای امنیت تصمیمی اتخاذ کند که مغایر با مصالح آن پنج کشور باشد و چون آنها نقش اساسی در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی دارند، اگر چنین حقی برای آنها به رسمیت شناخته نشود، موضوع تأسیس سازمان ملل متحد به کلی منتفی خواهد شد. با این اوصاف در ۲۵ آوریل سال ۱۹۴۵، کنفرانسی با شرکت نمایندگان پنجاه کشور بنا به دعوت قبلی پنج کشور مذکور در سانفرانسیسکو تشکیل گردید و تا ۲۶ ژوئن همان سال ادامه یافت. در این کنفرانس، منشور ملل متحد تصویب شد و از ۲۴ اکتبر همان سال قدرت اجرایی یافت (ضنیایی بیگلدی، ۱۳۹۱، صص ۲۲۴-۲۱۹). بدین صورت، سازمان ملل با خاص‌گرایی حقوقی شروع به کار نمود و با توجه به افزایش قدرت کشورهای عضو دائم شورای امنیت به واسطه‌ی حق وتو، خاص‌گرایی حقوقی به صورت تصاعدی گسترش پیدا نموده است.

۳. ایالات متحده آمریکا و دیگر معاهدات بین‌المللی

۳-۱. ایالات متحده در مواجهه با دیوان بین‌المللی کیفری

در دهه‌ی نود میلادی، دو ایده، هم‌زمان و به موازات یکدیگر شکل گرفتند. نخست، تشکیل محاکمی ویژه برای محاکمه‌ی مروجان و مسئولان خشونت و دیگری ایده‌ی مداخله‌ی بشردوستانه. گفته شده است که چون مداخله‌ی بشردوستانه‌ی صورت گرفته در کوزوو، به عنوان موردی خاص و غیر قابل تعمیم

به سایر موارد معرفی شده (Ivanov, 1999, last seen 2022)، چنین مداخلاتی (مداخله بشردوستانه) تبدیل به رویه نشده است و در حد تلاش‌های محیط‌های دانشگاهی باقی مانده‌اند (ممتاز، اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۱). همچنین گفته شده است که مفهوم مداخلات بشردوستانه در حقوق بین‌الملل، به‌عنوان یک هنجار، عرف یا قاعده‌ی بین‌المللی پذیرفته نشد و بعد از چندی، مفهوم مسئولیت حمایت^۱، جایگزین مفهوم مداخلات بشردوستانه گردید. در مورد دادگاه‌های خاص نیز می‌توان گفت هرچند تجربه‌ی به‌نسبت موفق‌ی بودند، اما مشکلات موجود بر سر راه ایجاد چنین محاکمی، از قبیل فرایند تشکیل از طریق سازمان ملل متحد، الزام دولت‌ها به همکاری با این دادگاه‌ها و هزینه‌های ناشی از تأسیس و اداره‌ی چنین محاکمی، باعث شد که در موارد مشابه، جامعه‌ی جهانی به جای ایجاد چنین دادگاه‌هایی، به فکر ایجاد یک فرایند کارآمدتر برآید. بنابر همین دلایل در سال ۱۹۹۴، دولت کلیتون، رئیس‌جمهور وقت آمریکا، اعلام کرد حمایت از تأسیس و ایجاد دیوان بین‌المللی دائمی که به منظور ممانعت از وقوع فجایع و خشونت‌هایی در آینده طراحی شده است، عنصری حیاتی از سیاست خارجی آمریکا خواهد بود (CHR, 2002, pp. 2-6). همچنین، یکی از مقامات آمریکا اعلام کرد که از سال ۱۹۹۳ که ما در تمامی مراحل شکل‌گیری معاهده‌ی دیوان حضور و مشارکت داشته‌ایم، از ایجاد و شکل‌گیری یک دیوان بین‌المللی کیفری مؤثر و مناسب، حمایت کرده‌ایم زیرا معتقد بوده‌ایم که نیاز مبرمی برای مقابله با فجایع انسانی وجود داشته و دارد (ممتاز و اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۲). به‌علاوه، رئیس‌جمهور آمریکا (کلیتون) در بیانیه‌ی خود در زمان امضای معاهده‌ی تأسیس دیوان بین‌المللی کیفری اعلام کرد که آمریکا با امضای این معاهده، تعهد خود مبنی بر حمایت از مسئولیت بین‌المللی را اعلام می‌دارد و امیدوار است از این طریق، تأثیرگذاری خود بر مذاکرات پیش رو و اتخاذ رویکردهای مناسب از جانب قضات و دادستان‌ها را افزایش دهد (ممتاز و اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۲) اما چندی بعد، او اعلام نمود که این معاهده را برای تصویب به سنا ارسال نخواهد کرد و امضای او به منزله‌ی عضویت آمریکا در دیوان نیست و به جانشینان خود نیز توصیه کرد که آن را به سنا ارسال نکنند (ممتاز، اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۳). در این خصوص، با توجه به اینکه امضای رئیس‌جمهور آمریکا بدون تصویب سنا، به معنی عضویت در دیوان نیست، اعلام کلیتون مبنی بر اینکه امضای او به معنی عضویت در دیوان نمی‌باشد، بدون اینکه امضای خود را پس بگیرد، جای تأملی عمیق دارد. به هر حال، جورج بوش نیز اعلام نمود که دولت او از ارائه‌ی اساسنامه دیوان به سنا برای تصویب، خودداری خواهد کرد (ممتاز و اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۴) و نهایتاً در

۱. مسئولیت حمایت یعنی اینکه حمایت از اتباع هر کشوری ابتدا بر عهده دولت همان کشور است و جامعه بین‌المللی در این راه مسئولیت کمک رسانی را بر عهده دارد اما اگر، دولتی با رد کمک‌ها یا به هر دلیل دیگری نتواند مسئولیت خود را در حمایت از اتباعش برآورده نماید، جامعه بین‌المللی مسئول است که از اتباع آن دولت حمایت نماید (برگرفته از: کوهستانی، ۱۳۹۵، ص ۵۷-۵۶).

سال ۲۰۰۲، طی نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل متحد، قصد آمریکا بر عدم پیوستن به دیوان را اعلام نمود و در واقع امضای کشور متبوع خود را پس گرفت.

در اینجا توجه به نامه‌ی رئیس هیئت نمایندگی آمریکا در معاهده‌ی رم برای تأسیس دیوان بین‌المللی کیفری بسیار حائز اهمیت است. ایشان، در سال ۱۹۹۸، خطاب به آقای کلینتون، به این مضمون می‌نویسد که حمایت از دیوان و عضویت در آن به صلاح نیست زیرا حتی اگر آمریکا عضو دیوان نشود، بازهم، در صورت بروز جرم بین‌المللی توسط نیروهای خود در عملیات حفظ صلح در یکی از کشورهای عضو دیوان، قابل تعقیب توسط دیوان خواهد بود. البته، اگر شورای امنیت، جرم ارتكابی در کشوری که عضو دیوان نیست (توسط تبعه کشوری که عضو دیوان نیست) را به دادستان دیوان ارجاع ندهد، مجرم آن جرم، بدون محاکمه و مجازات باقی خواهد ماند حتی اگر که کشور متبوع او، وی را محاکمه و مجازات نکند (Scheffer, 1998, p. 4). البته بعدها دیوان در این خصوص توسعه‌ی صلاحیت داده است اما به نظر، نگرانی رئیس هیئت نمایندگی آمریکا در معاهده‌ی رم این بوده است که دیگر کشورها، موافق این نبوده‌اند که جرم ارتكابی توسط غیر اعضا در سرزمین اعضا، خارج از صلاحیت دیوان باشد. این اظهار نظر عجیب وقتی قابل درک می‌شود که سخنان کلینتون در زمانی که قصد بهانه‌تراشی برای خروج از دیوان داشت را در نظر آوریم. او در سخنرانی خود اینچنین بیان نمود که به هر حال ما نگرانی‌های اساسی خود در مورد معاهده را نادیده نمی‌گیریم و به‌ویژه نگران هستیم هنگامی که دیوان تشکیل شود، نه تنها بر دولت‌هایی که معاهده را تصویب کرده‌اند اعمال صلاحیت کند، بلکه بخواهد بر دولت‌های غیر عضو نیز اعمال صلاحیت نماید (ممتاز و اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۴). با توجه به آنچه بیان شد، کاملاً بدیهی به نظر می‌رسد که آمریکا، تمام تلاش خود را کرده بود که دیوان فقط بتواند اتباع کشورهای عضو و یا نهایتاً اشخاصی که شورای امنیت ارجاع می‌داد را مورد محاکمه و مجازات قرار دهد تا بدین طریق، دیگر کشورها را محدود کرده و خود را از قید و بند رها سازد، اما موفق نشد. از نگرانی بیان‌شده در سخنان کلینتون کاملاً مشخص است که از همان زمان تدوین اساسنامه، آمریکا قصد نداشته است که عضو اساسنامه شود یا به عضویت خود ادامه دهد.

همچنین، یکی از دیگر بهانه‌هایی که آمریکا برای نپیوستن به دیوان ابراز می‌کرد مربوط به تعارض اساسنامه‌ی دیوان با قانون اساسی کشور مذکور در خصوص لزوم محاکمه اتباع در محاکم داخلی و دارای هیئت منصفه بود؛ زیرا ماده‌ی ۸۸ اساسنامه‌ی دیوان می‌گوید که در صورت درخواست تحویل متهم به

۱. طبق بند سوم از بخش دوم از ماده سوم قانون اساسی آمریکا: رسیدگی به کلیه جرایم به جز موارد «اعلام جرم علیه مقامات دولتی» باید توسط هیئت منصفه انجام شود و چنین رسیدگی‌ای باید در ایالت محل وقوع جرم برگزار گردد؛ ولی هر گاه محل وقوع جرم هیچ یک از ایالت‌ها نباشد، محاکمه باید در محل یا محل‌هایی که کنگره به موجب قانون تعیین می‌کند برگزار شود.

دادگاه بین‌المللی کیفری، کشور مورد درخواست نمی‌تواند به واسطه‌ی تابعیت متهم، از تحویل او خودداری نماید. آنچه در خصوص این بهانه عجیب به نظر می‌آید، تلاش نکردن دولت آمریکا برای تغییر دادن قانون اساسی به منظور همسو شدن با اساسنامه‌ی دیوان است؛ یا اینکه چرا تبعه‌ی آمریکایی مورد اتهام که در اختیار خود آن کشور است، توسط دادگاه‌های همان کشور محاکمه نشود تا اصلاً کار به صلاحیت تکمیلی دیوان بین‌المللی کیفری و تعارض اساسنامه با قانون اساسی آمریکا برسد؟ به نظر می‌رسد اگر آمریکا واقعاً نگران لزوم محاکمه با هیئت منصفه طبق قانون اساسی خود بود، باید به جای انعقاد بیش از ۱۰۰ موافقتنامه‌ی دوجانبه در خصوص عدم تحویل اتباع آمریکا به دیوان بین‌المللی کیفری توسط طرف معاهده، شرط می‌کرد که کشوری که متهم جرم بین‌المللی تبعه‌ی آمریکا را در اختیار دارد، آن متهم را محاکمه نکند و برای محاکمه به کشور متبوع خود تحویل دهد. بدیهی است اگر آمریکا، متهم را تحویل بگیرد و محاکمه نماید، اصلاً موقعیتی برای اعمال صلاحیت تکمیلی دیوان و یا محاکمه‌ی اتباع کشور مذکور در خارج از خاک آمریکا ایجاد نخواهد شد تا بحث تعارض اساسنامه‌ی دیوان مورد بحث و قانون اساسی آمریکا پیش بیاید. لازم به ذکر است که آمریکا به واسطه‌ی حضور در شورای امنیت و داشتن حق وتو، پس از اعلام پس گرفتن امضای خود به امین معاهده‌ی تأسیس دیوان، عملاً نگرانی خاصی از دخالت در مسائل مختلف کشورهایی از جهان که عضو دیوان نبودند نداشت، اما به واسطه‌ی علاقه به حضور در تمام دنیا و همچنین ترس از گرفتار شدن احتمالی در ورطه‌ی قطعنامه آکسون، شروع به انعقاد معاهدات دوجانبه با کشورها به منظور مستثاء نمودن اتباع خود از محاکمه و مجازات کیفری به دست دیوان نمود. آمریکا تا سال ۲۰۰۷، بیش از ۱۰۰ معاهده‌ی دوجانبه در این ارتباط منعقد نموده بود. این معاهدات با توجه به ماده ۹۸ اساسنامه‌ی دیوان، منعقد می‌شدند که بیان کرده است: دیوان نمی‌تواند تحویلی را درخواست کند که دولت مورد درخواست مجبور شود که بر خلاف تعهداتی عمل کند که به موجب قراردادهای بین‌المللی، رضایت قبلی دولت متبوع شخص درخواست‌شده برای تحویل آن شخص به دیوان، شرط شده است (ممتاز، اکبری، ۱۳۹۵، ص ۳۸).

آمریکا به عنوان کشوری که پس از جنگ جهانی دوم، در تشکیل دادگاه نورنبرگ برای محاکمه‌ی جنایتکاران جنگی آلمان، نقش محوری بر عهده داشت و در دهه‌ی نود میلادی، از تشکیل دادگاه‌های ویژه توسط شورای امنیت برای محاکمه‌ی افراد متهم به جنایات جنگی، جنایات علیه بشریت و نسل‌کشی در یوگسلاوی سابق و رواندا حمایت کرد، در حال حاضر، با دیوان بین‌المللی کیفری، عمدتاً به خاطر اعتراض به این حقیقت که اتباع آمریکایی به همراه اتباع سایر کشورها، در معرض صلاحیت این دیوان قرار خواهند گرفت، مخالفت می‌کند (دلر و دیگران، ۱۳۸۳، ص ۲۱). این موضع‌گیری‌ها نشان‌دهنده‌ی تنش میان تعهد به اجرای عدالت و حفاظت از حاکمیت ملی می‌باشد. در مجموع می‌توان گفت نقش ایالات متحده در رابطه با دیوان، ترکیبی از حمایت اولیه، مخالفت فعال و همکاری‌های محدود و

گزینشی بوده است. با همه‌ی این‌ها باید خاطر نشان کرد که در تاریخ دیوان بین‌المللی کیفری تاکنون هیچ شخص آمریکایی مورد تعقیب قرار نگرفته و از میان یازده بررسی فعال دیوان که در بیش از بیست سال فعالیتش وجود داشته است، ده مورد از آن‌ها مربوط به آفریقا بودند. بنابراین تنها آفریقایی‌ها هستند که عملاً توسط دیوان محاکمه می‌شوند. این تمرکز نامتناسب و کنجکاوانه‌ی دادگاه بر آفریقا خصوصاً پرونده‌ها علیه البشیر و کنایاتا، رهبران آفریقایی را عصبانی کرده است. در اکتبر ۲۰۱۳، اتحادیه‌ی آفریقا بعد از اینکه شورای امنیت با به تعویق انداختن مراحل دادگاه علیه این دو رهبر مخالفت کرد، از کشورهای آفریقایی خواست که با دیوان همکاری نکنند (Kovalik, 2020, p. 125). بنابراین، همان‌طور که مشاهده می‌شود، دیوان بین‌المللی کیفری سرگرم جنایات کوچک آفریقایی‌ها است در حالی که جنایت‌کاران بزرگ مثل جورج دبلیو بوش، تونی بلر [کسانی که مسئول حمله به عراق در سال ۲۰۰۳ بودند] و سایر اشخاصی که در جنایات متعدد در افغانستان و لیبی دست داشتند، آزاد هستند و این یک فاجعه در نظام حقوق بین‌الملل است.

۲-۳. پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای

در سال ۱۹۵۳، پیشنهاد تأسیس سازمانی بی‌المللی به منظور انتشار و ارتقای فناوری هسته‌ای در کنار جلوگیری از دستیابی دیگر کشورها به سلاح هسته‌ای (کشورهایی که تا آن زمان به سلاح هسته‌ای دست نیافته بودند) توسط آیزنهاور، رئیس‌جمهور آمریکا به هشتمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل ارائه گردید و نهایتاً در سال ۱۹۶۸ معاهده‌ای در ذیل چهارچوب سازمان ملل متحد به منظور جلوگیری از دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای، ارتقاء همکاری‌ها در استفاده‌ی صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای و نهایتاً خلع سلاح هسته‌ای منعقد گردید و در سال ۱۹۷۰، لازم‌الاجرا شد.^۱ معاهده‌ی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، کشورهای دارای سلاح هسته‌ای را کشورهایی معرفی کرده است که تا قبل از یکم ژانویه‌ی سال ۱۹۶۷، به سلاح هسته‌ای دست یافته‌اند و یک سلاح هسته‌ای سنگین را آزمایش نموده‌اند. این کشورها عبارتند از آمریکا، روسیه، فرانسه، انگلستان و چین. معاهده‌ی مذکور، کشورهای عضوی که سلاح هسته‌ای نداشتند را متعهد به عدم دستیابی به سلاح هسته‌ای و اعضای هسته‌ای خود را در مقابل، ملزم به دادن اطلاعات و تکنولوژی هسته‌ای صلح‌آمیز به آن‌ها و همچنین تعقیب هدف از بین بردن تدریجی زرادخانه‌های هسته‌ای خود می‌کند (Thomas, 2004). سازمان بین‌المللی انرژی اتمی، مسئول مراقبت از اجرای معاهده‌ی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای در زمینه‌ی ارتقاء همکاری‌های صلح‌آمیز هسته‌ای و جلوگیری از گسترش سلاح‌های هسته‌ای می‌باشد و عملاً هیچ وظیفه‌ای در خصوص اجرای تعهد کشورهای هسته‌ای معاهده‌ی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای در از میان بردن زرادخانه‌هایشان بر عهده

1. The 2015 Review Conference of the Parties to the NPT, UN. Para 6&7.

ندارد. به عبارت دیگر، برای سازمان بین‌المللی انرژی هسته‌ای، وظیفه‌ی نظارت بر عدم دستیابی دیگر اعضا به سلاح هسته‌ای در نظر گرفته شد اما برای هیچ نهادی، وظیفه‌ی نظارت بر کاهش تدریجی زرادخانه‌های هسته‌ای آمریکا و دیگر اعضای دائم شورای امنیت، پیش‌بینی نگردید تا عملاً همان سیاست آمریکایی پیش‌گفته در این نوشتار مبنی بر تحریک به خودمحدودسازی دیگران و گریز خود (و به ناچار دیگر اعضای دائم شورای امنیت) از محدودیت، ادامه یابد. به زعم جورج بون، اولین سرکنسول آژانس خلع سلاح و کنترل نیروی نظامی آمریکا و عضو تیم مذاکره‌کننده‌ی آمریکا در معاهده‌ی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، قبل از پیشنهاد آیزنهاور و در پایان جنگ جهانی دوم، ترومن، رئیس‌جمهور وقت آمریکا که در آن زمان تنهاکشور دارای سلاح هسته‌ای بود، پیشنهاد نمود که آمریکا زرادخانه‌ی هسته‌ای خود را از بین ببرد مشروط به این‌که دیگر کشورها توافق نمایند که سلاح هسته‌ای نسازند و اجازه دهند که در خصوص این تعهد، بازرسی‌هایی صورت گیرد. تلاش ترومن به دلیل مخالفت شوروی سابق که در آن زمان در شرف دستیابی به سلاح هسته‌ای بود، بی‌ثمر ماند. علت مخالفت شوروی شاید مشکوک بودن کشور مذکور به قانون مصوب سال ۱۹۴۶ آمریکا با کارکرد مخفی نگاه داشتن فعالیت‌های هسته‌ای آمریکا از دیگر کشورها، بوده باشد (Bunn, 2003, Last seen 2022, Also see: Bunn1992, pp. 59-72). به نظر می‌رسد سرآغاز احساس نیاز آمریکا به سهم نمودن برخی از دیگر کشورها در منفعت‌طلبی ملی و نه جهانی، از همین جا و به دلیل بر ملا شدن سیاست خودمنفعت‌طلبی آمریکا برای شوروی سابق بوده باشد.

به هر حال، با توجه به آنچه تا اینجا ذکر گردید، کاملاً مشخص است که آمریکا عملاً ایجادکننده‌ی معاهده‌ی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای بوده است و منطقاً اگر حسن نیت داشته باشد، نباید بر خلاف اهداف آن اقدام کند. در این خصوص، عدم تصویب پیمان جامع منع آزمایش هسته‌ای توسط مجلس سنای آمریکا در سال ۱۹۹۹^۱، آشکارا نشان از عدم قصد کشور مورد بحث برای از بین بردن تسلیحات هسته‌ای خود دارد و حتی نشانه‌ای از قصد افزایش توان هسته‌ای می‌باشد. به نظر می‌رسد آمریکا این حق را برای خود قائل دانسته است که سلاح هسته‌ای داشته باشد و بر خلاف تعهداتش، زرادخانه‌های خود را از بین نبرد و حتی به گسترش آن‌ها نیز اقدام نماید. به علاوه، از همان ابتدا هم می‌شد به سادگی تصور کرد که معاهده منع گسترش سلاح هسته‌ای، موفق در رسیدن به اهداف خود نخواهد شد زیرا معاهده مذکور، قانون‌ساز فرض نشده بود و لذا همه کشورها را ملزم به تبعیت از خود نمی‌کرد و این خلاء باعث می‌شد که کشورهای دارای سلاح هسته‌ای بهانه آورند که به منظور حفظ صلح، ناگزیر هستند که سلاح‌های هسته‌ای خود را در زرادخانه‌ها نگهداری نمایند تا اگر یکی از کشورهای غیر عضو معاهده‌ی منع گسترش

1. NATO's Nuclear Forces in the New Security Environment

سلاح‌های هسته‌ای، به سلاح هسته‌ای دست یافت، به راحتی امکان استفاده از آن را نیابد. به علاوه، به نظر می‌رسد ضعف سازمان ملل متحد در ارائه‌ی تعریف مشخص از معاهدات قانون‌ساز است که منجر به این مشکل شده و این احتمال بسیار قوی است که چنین وضعی، به طور عمدی مرتفع نشده باشد تا امکان سوءاستفاده از آن برای کشورهای قدرتمند باقی بماند. در خصوص ضعف سازمان ملل متحد در ارائه‌ی تعریف از معاهدات قانون‌ساز لازم است گفته شود که اگر معاهده‌ی منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای که فقط چهار کشور کره شمالی، پاکستان، هند، سودان جنوبی و همچنین رژیم اشغال‌گر قدس در آن عضویت ندارند، قانون‌ساز نیست، پس چه معاهده‌ای می‌تواند چنین قابلیت را دارا باشد؟ به نظر می‌رسد که نفع آمریکا در این بوده است که معاهده‌ی مورد بحث، قانون‌ساز نباشد تا رژیم اشغال‌گر قدس، آزادانه به فعالیت‌های هسته‌ای خود مبادرت ورزد.

۳-۳. ایالات متحده در عرصه‌ی معاهدات حقوق بشری

خانم مارتا دیویس، استاد حقوق و استادیار آموزش تجربی در دانشگاه هاروارد، در مقاله‌ی خود در سایت رسمی کانون وکلای آمریکای بیان کرده است که بسیاری از ملل، من جمله آمریکا، در تهیه‌ی منشور حقوق بشر مشارکت داشته‌اند (Davis, 2015). اما قرائنی که در ادامه به آنها پرداخته می‌شود حاکی از آن است که آمریکا نقش اصلی در این رابطه را نیز بر عهده داشته است. علی‌ای حال، منشور حقوق بشر تشکیل شده است از اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر و دو میثاق با نام‌های میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین میثاق حقوق مدنی-سیاسی. اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر که تصویب آن مقدم بر میثاقین بوده است، در اولین جلسه‌ی مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۶، طرح و مورد بحث قرار گرفت و سپس، برای کمیسیون حقوق بشر ارسال شد تا منشور حقوق بشر تهیه گردد. الناروزولت، بیوه‌ی رئیس‌جمهور آمریکا، به عنوان رئیس کمیته‌ی تدوین پیش‌نویس اعلامیه انتخاب گردید. الناروزولت به عنوان نیروی محرک و عامل اصلی تصویب اعلامیه شناخته می‌شود. در خصوص دو میثاق الزام‌آوری که از اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر نشأت گرفته‌اند و بانی اصلی آن‌ها، آمریکا بود باید گفت باز هم رویه‌ی کشور مذکور مبنی تحریک دیگر کشورها به محدود شدن داوطلبانه و فرار آمریکا از آن محدودیت، قابل رؤیت است. در واقع، آمریکا پس از باز شدن میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای امضاء در تاریخ نوزدهم دسامبر سال ۱۹۶۶ تا به امروز، آنچه پایه‌ی گزارش بوده را برای اجرا در کشور خود نپذیرفته است. همچنین کشور مذکور، میثاق حقوق مدنی و سیاسی را نیز پس از یازده سال امضاء نمود و پس از ۲۶ سال، آن هم با شروطی چند و تأثیرگذار، مورد تصویب قرار داد که نشان از سیاست تأخیری و به نوعی مؤید رویه‌ی کشور مورد بحث مبنی بر محدود نمودن دیگر کشورها و فرار خود از آن محدودیت‌ها تا جای ممکن، می‌باشد.

در این راستا، در کتابی که با حمایت کمیته‌ی حقوقدانان سیاست هسته‌ای^۱ و مؤسسه‌ی تحقیقات انرژی و محیط زیست^۲ تألیف شده، بیان گردیده است که در زمینه‌ی قوانین بین‌المللی حقوق بشر، آمریکا، پس از جنگ جهانی دوم، یکی از مشارکت‌کنندگان کلیدی در تهیه‌ی اسناد مربوطه بوده اما روند پذیرش این اسناد در داخل نظام سیاسی کشور مذکور کند بوده است. آمریکا، علاوه بر میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، کنوانسیون منع تبعیض علیه زنان، کنوانسیون بین‌الملل حقوق همه‌ی کارگران مهاجر و اعضای خانواده‌ی آن‌ها، کنوانسیون بین‌المللی حمایت از تمام اشخاص در برابر ناپدیدشدن اجباری، کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت و کنوانسیون حقوق کودک را نیز تصویب نکرده است (Alston & Goodman, 2013, p. 697). نکته‌ی حائز اهمیت اینکه فقط یک کشور در جهان وجود دارد که کنوانسیون حقوق کودک را تصویب نکرده است. جالب آنکه آمریکا به تنهایی، بالاترین نرخ بازداشت کودکان جهان (معادل یک‌سوم از کل) را به خود اختصاص داده است (Kovalik, 2020, p. 102). به علاوه، آمریکا، در تصویب کنوانسیون منع شکنجه و میثاق حقوق مدنی و سیاسی، حق شرط‌های مهمی را تحمیل نموده است (دلر و دیگران، ۱۳۸۳، ص ۲۱). در واقع، آمریکا، در موارد محدودی که دست به تصویب معاهدات حقوق بشری می‌زند، روشی را در پیش می‌گیرد که معاهدات مربوطه، در عمل، هیچ تأثیری بر حقوق داخلی آن کشور نداشته باشد. در واقع، آمریکا، با تصویب معاهدات حقوق بشری، وانمود می‌کند که به این‌گونه معاهدات پیوسته است و در عمل، مانع هرگونه رشد در حقوق اتباع کشور خود از طریق استفاده از حق شرط و یا صدور اعلامیه تفسیری، می‌شود (Roth, 2000, p. 347). البته آمریکا مدعی است که استانداردهای حقوق بشری بالاتری در قوانین خود به نسبت معاهدات حقوق بشری گنجانده و به همین استدلال، به عنوان توجیهی برای گریز از عضویت در معاهدات مذکور، استناد جسته اما برای مردم آمریکا این موضوع سوال است که آیا زندگی آنها، بالاتر از استانداردهای حقوق بشر بین‌المللی قرار دارد یا نه؟ (Mittal & Rosset, 1999). روشن است که اگر این ادعا صحیح بود، نباید نگرانی خاصی از عضویت در معاهداتی که خود پایه‌گذار آن است، داشته باشد. کمااینکه شورای حقوق بشر، نهاد وابسته به سازمان ملل و بالاترین مرجع جهانی در زمینه‌ی حقوق بشر، در سندی جامع با عنوان «گزارش گزارشگر ویژه در خصوص فقر شدید و نقض حقوق بشر در مأموریتش به ایالات متحده» به تشریح مشکلات حقوق بشری آمریکا پرداخته است. ایالات متحده هم‌زمان با انتشار این گزارش از شورای حقوق بشر خارج شد (Kovalik, 2020, p. 97). یکی از نکاتی که شورای حقوق بشر به طور مشخص به آن اشاره کرده است، رویکرد آمریکا در انکار و نادیده‌گرفتن تقریباً کامل تعهدات ناشی از حقوق بین‌الملل است که بر اساس آن تمامی کشورها موظف به تأمین و تضمین حقوق اجتماعی و

1. Lawyer's Committee on Nuclear Policy.

2. Institution for Energy and Environment Research (IFEU).

اقتصادی شهروندان خود هستند (Kovalik, 2020, p. 103). حال سؤال اینجاست که آیا بهتر نیست حامیان حقوق بشر غربی، به جای نگرانی درباره‌ی اینکه آمریکا باید تحت عنوان دموکراسی و آزادی به کدام کشور فقیر حمله نظامی کند، زمان، منابع و انرژی خود را صرف ترغیب ایالات متحده کنند تا این کشور به رفع کاستی‌های دموکراتیک خود بپردازد و همان‌گونه که حقوق بین‌الملل مقرر می‌دارد، اجازه دهد سایر کشورها به طور مستقل برای بهبود نظام سیاسی خود اقدام کنند؟ (Kovalik, 2020, p. 127).

۴. نتیجه‌گیری

باتوجه به جمیع مطالب مطروحه، بالاخص اظهارنظر مقامات آمریکایی مورد استناد، می‌توان حداقل این ظن قوی را یافت که کشور مذکور، صرفاً برای منافع ملی خود ارزش قائل می‌باشد و حقوق بین‌الملل را عقیم نگاه داشته است تا افکار عمومی آزادگان جهان را با تصور وجود قانون فریب دهد و از خلأهای موجود نهایت سوءاستفاده را بنماید. همچنین دیگر کشورها را نیز تحریک و تشویق به عضویت در معاهدات می‌کند و تا جای ممکن، خود، از تعهدات شانه خالی می‌نماید و از متعهد بودن دیگران و بدون تعهد بودن خود استفاده می‌کند که شکاف نظامی و اقتصادی با دیگر کشورها را بیشتر نماید. آمریکا در این مسیر، گاهی ناگزیر بوده است که برخی از کشورها (اعضای دائم شورای امنیت) را با خود همراه و شریک نماید تا با ایجاد ترس از انزوا و جنگ، جهان را قانع کند که خاص‌گرایی مورد نظرشان را تبعیت نمایند. به نظر می‌رسد که برای داشتن حقوق بین‌المللی واقعی لازم است که تلاش شود جهان از این سیاست آگاه شود تا کشورهای معتقد به حقوق انبای بشر، با اتحاد، ترس از انزوا را به خود اعضای دائم شورای امنیت منتقل نمایند. بدیهی است که هر کدام از اعضای دائم شورای امنیت به تنهایی بسیار قوی هستند اما قدرت فرضاً ۱۵۰ کشور قطعاً از جمع قدرت ۵ عضو دائم شورای امنیت بیشتر است و مانعی جدی در مقابل زیاده‌خواهی‌ها و خاص‌گرایی‌های آنها خواهد گردید. بدیهی است که این هدف یک‌شبهه حاصل نخواهد شد و ممکن است استدلال‌های موجود در این نوشتار، در نگاه اول، تماماً مورد قبول همگان واقع نشود اما در صورت مراجعه به کتب مورد تأکید این پژوهش مثل جهانی‌سازی و مسائل آن اثر جوزف استیگلیتز و پایان جنگ‌ها اثر دن کوالیک، قطعاً موجب خواهد شد اندیشمندان این حوزه به فکر تحقیق بیشتر برآیند تا مبادا فریب خورده باشند و این خود شروع یک فهم جدید از جایگاه فعلی حقوق بین‌الملل و شأن واقعی آن خواهد گردید.

منابع

- استیگلیتز، جوزف. (۱۳۹۹). *جهانی‌سازی و مسائل آن*. مترجم: حسن گلریز. تهران: نشر نی.
- تسخیری، محمدصالح؛ موسی‌زاده، رضا؛ علیزاده، مسعود. (۱۳۹۷). مطالعه تطبیقی خاص‌گرایی‌های حقوق بین‌الملل: معافیت‌گرایی آمریکا در مقابل کثرت‌گرایی اتحادیه اروپایی. *مطالعات حقوق عمومی*، ۴۸(۱)، صص ۱۷۹-۱۵۹.
- دلر، نیکول؛ ماکیحانی، آرجون؛ باروز، جان. (۱۳۸۳). *حاکمیت قدرت یا حاکمیت قانون (ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات آمریکا در مورد معاهدات امنیتی)*. مترجمان: کاظم غریب‌آبادی و سید حسین حجازی. تهران: انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
- ضیائی بیگدلی، محمدرضا. (۱۳۹۱). *حقوق بین‌الملل عمومی*. تهران: گنج دانش.
- فروید، زیگموند؛ بولیت، ویلیام. (۱۳۸۸). *روانکاوی زیگموند فروید و روایت ویلیام بولیت از توماس وودرو ویلسون بیست و هشتمین رئیس‌جمهور آمریکا و پایه‌گذار جامعه ملل*. مترجم: احمد شاهرخ غفاری. تهران: نشر آبی.
- کوهستانی، احمدجبیر. (۱۳۹۷). *مسئولیت بین‌المللی دولت‌های حامی شورشیان با توجه به وضعیت افغانستان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه قم.
- ممتاز، جمشید؛ اکبری، مسعود. (۱۳۹۵). *آمریکا و دیوان بین‌الملل کیفری: سیاست آونگی از تقابل تا تعامل*. راهبرد، ۲۹-۶۱(۱).
- موسی‌زاده، رضا. (۱۳۹۱). *سازمان‌های بین‌المللی*. تهران: نشر میزان.
- والترز، اف. پی. (۱۳۷۲). *تاریخ جامعه ملل*. مترجم: فریدون زندفر. تهران: شرکت سهامی انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
- Aloni, O. (2021). *The League of Nations and the Protection of Environment*. Cambridge University Press.
- Alston, P. & Goodman, R. (2013). *International Human Rights*. Oxford University Press.
- Augusto Lopez, C. (2020). *Global Governance and the Emergence of Global Institutions for the 21st Century*. Cambridge University Press
- Bunn, G. (1992). *Arms Control by Committee: Managing Negotiations with the Russians*. Stanford University Press.
- Bunn, G. (2003). *The Nuclear Nonproliferation Treaty: History and Current Problems*. Arms Control Association.
- Center for Human Rights Policy Working Paper. (2002). p 2-6.
- Davis, M.F. (2015). Bringing It Home: Human Rights Treaties and Economic, Social, and Cultural Rights in the United States. *Human Rights*, 41(2), p. 9-12
- Graham, J.T. (2004). *Avoiding the Tipping Point*. Arms Control Association.
- Henig, R. (2019). *The Peace That Never Was: A History of The League of Nations*. Haus Publishing.
- Jackson, S. & O'Malley, A. (2018). *The Institution of International Order, From the League of Nations to the United Nations*. Routledge.

- Kaigo, S. (2021). *Britain and the Intellectual Origins of the League of the Nations 1914-1919*. Cambridge University Press.
- Kovalik, D. (2020). *No More War, How the West Violates International Law by Using Humanitarian Intervention to Advance Economic and Strategic Interest*. Skyhorse Publishing.
- Mervin, D. (1971). Henry Cabot Lodge and the League of Nations. *Cambridge University Press on behalf of the British Association for American Studies*, Vol 4, No 2, p. 201-214.
- Milton Cooper, J.J. (2001). *Breaking the Heart of the World: Woodrow Wilson and the Fight for the League of Nations*. Cambridge University Press.
- Mittal, A. & Rosset, P. (1999). *America Needs Human Rights*. Food First Book.
- NATO's Nuclear Forces in the New Security Environment – Background*, P5.
- River, Ch. (Eds). (2018). *The League of Nations: The Controversial History of the Failed Organization that Preceded the United Nations*. CreateSpace Independent.
- Roth, K. (2000). The Charade of US Ratification of International Human Rights Treaties. *Chicago Journal of International Law*, 1(1).
- Scheffer, D.J. (1998). *Ambassador-at-Large for War Crimes Issues and Head of the U.S. Delegation to the U.N. Diplomatic Conference on the Establishment of a Permanent International Criminal Court Before the Committee on Foreign Relations of the U.S. Senate July 23*.
- The 2015 Review Conference of the Parties to the Treaty on the Non-Proliferation of nuclear weapons, UN*. URL=
<https://www.un.org/en/conf/npt/2015/pdf/background%20info.pdf>
- The guardian. (2017). *Myanmar may be seeking to expel all Rohingya, says UN*. Agence France-Presse.
- Treaties: A Historical Overview*.
 URL= <https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/briefing/Treaties.htm>
- U.S. Secretary of State Madeleine Albright. (1999). Press Conference with Russian Foreign Minister Igor Ivanov*. URL=
<https://www.iaea.org/publications/documents/treaties/npt&https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/npt/>
- Wertheim, S. (2012). The League of Nations: a retreat from international Law? *Journal of Global History*,7(2).